Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. ● № 15 (8005). ● 21 январь, 1983 йил ● ЖУМА ● Баҳоси 3 тийин.

ЛЕНИНИЗМ БАЙРОҒИ ОСТИДА

ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИН!.. Бу улуғ ва табаррук, ҳамма учун азиз номни тилга олганимизда жонажон Коммунистик партиямиз ва социалистик давлатимиз асосчиси бўлган буюк бир инсон нигоҳимизда намоён бўлади. Бутун дунё афкор оммасининг доҳийси бўлмиш В. И. Ленин даҳоси туфайли янги бир дунё, янги бир жаҳон бунёд этилдики, кўҳна тарих бундай қудратли кучни ҳеч қачон кўрмаган эди. Бу оламнинг ҳаққоний ифодаси бўлган она-Ватанимиз, қардош социалистик республикалар Ленин донолигининг, Ленин башоратининг ҳаётийлигини, абадийлигини бутун дунёга яққол намойиш қилиб кўрсатмоқда.

Владимир Ильич Ленининг номи, ҳаёти ва таълимоти ҳозирги кунимиздан, бунёдкорлик режаларимиздан ажралмасдир. Мардонавор совет халқи порлоқ коммунистик жамият қуриш йўлида мислсиз зафарлар қучаётган экан, бу албатта, Ленин туфайлидир. Қардош социалистик ҳамдўстлик мамлакатларида ажойиб ўзгаришлар бўлаётган экан, бу шубҳасиз, Ленин туфайлидир. Доҳийнинг муқаддас номи инсониятнинг зулм ва эксплуатациядан холос бўлиш йўлини, тинчлик ва тараққиёт учун, коммунистик идеалларнинг ғалабаси учун кураш йўлини равшан этиб ёритиб турибди.

... Ўтган асрни хаёлан тасаввур қилиб кўрайлик. У пайтда жаҳонда фақат капитализм танҳо ҳукмрон эди. Капиталистлар ҳамма жойда ўз ҳукмронлигини ўрнатиб, одамларни аёвсиз эзар, босқинчилик, талон-торож урушлари олиб борар, натижада беқиёс бойликлар ортирар эди.

Кўринишдан капиталистик тузум бақувват, залворли бўлиб кўринсада, аслида, унинг замирида бу тузумга қарши, уни ағдариб ташлай олишга қодир ижтимоий кучлар етилмоқда эди. Революцион ўзгаришлар ва социал ларзалар даври яқинлашмоқда эди.

Империализмнинг заиф халқаси бўлган Россияда революция қилиш учун зарур шарт-шароитлар вужудга келаётганлигини В. И. Ленин биринчи бўлиб пайқади. Доҳий таъбири билан айтганда, чириб қолган самодержавие разолати халқ оммасининг қаҳр-ғазабини тобора ошираётган эди.

Ўша пайтда Маркс ва Энгельс ишини давом эттирадиган, революцион вазиятнинг моҳиятини ўта чуқур англаб, ижтимоий кучларга раҳбарлик қила оладиган киши керак бўлиб қолган эди. Россия социал-демократларининг устози Владимир Ильич ана шундай шахс бўлиб майдонга чиқди.

В. И. Ленин марксизм таълимотига таяниб, ўзининг «Халқ дўстлари нима ва улар социал демократларга қарши қандай курашадилар?», «Россияда капитализмнинг ривожланиши» каби асарларида Россия ҳам бошқа капиталистик мамлакатлар сингари капиталистик йўлдан ривожланиб бораётганлигини исботлаб берди.

Назарий хулосаларни практика билан, синфий кураш билан боғлай олиш фазилатлари В. И. Ленин даҳосининг ўзига хос фазилатлари эди. Революцион фикр қилишнинг юқори чўққисига кўтарила олган Владимир Ильич социалистик революциянинг ғалабаси учун, янги жамият қуриш учун марксизм назарияси билан қуролланган ишчилар синфининг жанговар, оммабоп партияси зарурлигини ҳаммадан кўра яхшироқ англар эди. Шунинг учун ҳам у ўзининг «Нима қилмоқ керак?» деган асарида «Қани бизга революционерлар ташкилотини беринг-чи, биз Россияни тубдан ўзгартириб юборамиз!» деб ёзган эди.

Ана шундай қудратга эга бўлган ташкилотни — большевиклар партиясини тузиш ва уни тоблаш В. И. Ленин ҳаётининг буюк мазмуни ва олий мақсади бўлиб қолди.

Доҳий 1917 йил апрелида хорижий эмиграциядан ўз Ватанига қайтиб келгач, «Апрель тезислари», «Марксизм ва қўзғолон», «Чеккадаги кишининг маслаҳатлари» каби асарларида социалистик революцияга ўтишнинг, қуролли қўзғолон қилишнинг йўлларини санъаткорона кўрсатиб берди.

Ленин социалистик революцияга ўтиш учун барча социал кучларни тайёрлар экан, пролетариат диктатураси, социалистик демократия, коммунистик жамиятнинг икки фазаси каби проблемаларни ишлаб чиқишга ҳам алоҳида эътибор берди.

Доно Ленин ва у бошчилик қилган Марказий Комитет раҳбарлигида Улуғ Октябрь социалистик революцияси ғалаба қилди. Бу ғалаба ҳеч қачон кўрилмаган, дунёни революцион тарзда ўзгартишни бошлаб берувчи жаҳоншумул буюк ғалаба эди. Владимир Ильич Ленин тарихда биринчи ишчи ва деҳқонлар ҳукуматининг бошлиғи бўлди.

... Ўшандан буён 65 йил вақт ўтди. Эндиликда ленинизм — ҳозирги дунёдаги энг илғор ва нуфузли идеология, келажак эгаларининг енгилмас идеологияси бўлиб қолди. Планетамиздаги кўпгина халқлар ана шу ленинизм байроғи остида ўзларининг эркинлиги ва . мустақиллиги учун курашмоқдалар ва ғалаба қилмоқдалар. Бу ғалабалар манбаи В. И. Ленин асарларидир. Зотан, доҳий асарлари жаҳон халқларининг 120 га яқин тилида нашр этилди. Ленин китоблари миллион-миллион нусхада босилиб чиқмоқда. Ҳамма мамлакатларнинг, ҳамма қитъаларнинг одамлари бу асарларни севиб ўқимоқдалар, яшаш ва курашнинг йўлларини шу асарлардан ўрганмоқдалар.

Буюк пролетар ёзувчиси М. Горький «Буюк руҳ соҳиби бўлган Ленин фикри-зикрининг ярми келажак орзуси билан банд эди», деб ёзган эди. Ҳаққоний гап! Шу боисдан ҳам барча совет кишилари, миллион-миллион яхши ниятли кишилар ҳамиша «Ленин биз билан!» деб хитоб қиладилар.

Ғоят катта иқтидор соҳиби бўлмиш Лениннинг буюк ва ўлмас номи, у яратган ленинизм таълимоти давримиз тараққиётининг ғалабакор байроғи бўлиб қолди. Зотан, доҳий номи ва унинг ишлари мангу барҳаётдир.

КПСС XXVI съезди тарихий қарорларини оғишмай амалга ошираётган барча совет кишилари қатори пойтахт областимиз меҳнаткашлари ҳам доҳий туғилган кунни ҳар йили ажойиб ютуқлар билан нишонлаб келмоқдалар. Шу кунларда улар ўн биринчи беш йиллик учинчи йили учун оширилган янги мажбуриятлар олиб, ўзгача ғайрат-шижоат билан меҳнат қилмоқдалар.

«Ленинчасига, коммунистчасига яшайлик, ишлайлик ва курашайлик!» деган шиор ҳар бир меҳнат аҳлининг дилига жо бўлиб қолган. Чунки ҳар бир соф ниятли инсон учун ўзининг бутун умрини, бутун ақл-заковатини — доҳий Ленин рўёбга чиқариш учун курашиб келган истиқболни яқинлаштиришга сарф қилишдан ҳам муқаддасроқ вазифа йўқ. Буюк, қудратли, енгилмас халқ оқимига назар ташланг! Қардош республикаларнинг ягона Иттифоқига бирлашган Совет кишилари қалин ҳамдўстликда Ленин номи билан порлоқ келажак сари — коммунизм томон шаҳдам қадамлар билан олға бормоқдалар. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андропов айтганидек «В. И. Лениннинг ишчилар синфи, меҳнаткашлар оммасининг социализм ва коммунизмга бориш йўлини ёритиб турган ғоялари яшамоқда ва мангу яшайверади».

Ленин байроғи остида, жонажон Коммунистик партиямиз раҳбарлигида янги-янги зафарлар қучишимиз, шубҳасиздир!

ЮКСАК МАРРАЛАР

УЗГЛАВСТРОЙДРЕВПРОМГА ҚАРАШЛИ ҚУЁШДАН МУҲОФАЗА ЗАВОДИ КОЛЛЕКТИВИНИНГ 1983 ЙИЛГИ

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги бинокорлик конструкциялари ишлаб чиқариш ва ёғочсозлик Бош бошқармаси қуёшдан муҳофаза қурилмалари заводининг коллективи ССР Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллиги шарафига социалистик мусобақага қўшилиб, ишда юксак натижаларга эришди. 1982 йилда пландан ташқари 115 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинди, ишлаб чиқариш ҳажми 1982 йилга нисбатан 24,1 процент ортди, маҳсулот ўсишининг 95,6 проценти меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига олинди.

Заводнинг КПСС XXVI съезди ҳамда Ўзбекистон Компартияси XX съездининг қарорларидан руҳланган ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил ноябрь Пленуми қўйган вазифаларни бажара бориб, 1983 йилда зиммаларига қуйидаги социалистик мажбуриятларни оладилар:

Маҳсулот ишлаб чиқариш ва кўпчилик маҳсулот турларини тайёрлаш ҳажми юзасидан белгиланган план муддатидан илгари, 25 декабргача бажарилади ва пландан ташқари 100 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинади.

Прогрессив конструкторлик ечимларини кенг кўламда қўллаш, технологик жараёнларни такомиллаштириш, хомашё, материал, меҳнат сарфи прогрессив нормаларни жорий этиш ҳисобига меҳнат унумдорлигини ошириш юзасидан белгиланган план 1,9 процент ошириб бажарилади ва пландан ташқари 15 минг сўм фойда олинади. Ишлаб чиқаришни механизациялаш ва автоматлаш ҳисобига қўл меҳнатининг салмоғи 1,85 процент камайтирилади.

Ишлаб чиқаришни интенсивлаш, меҳнат интизоми ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш, фан ва техника ютуқларини жорий этиш, моддий ресурслар ва меҳнат ресурсларини тежаш борасидаги ишлар активлаштирилади, ишлаб чиқариш ҳажми ўсишининг 76 проценти меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига олинади.

Давлат Сифат белгиси қўйилган маҳсулот салмоғи умумий ҳажмда 31 процентгача етказилади.

Янги техника тадбирларини жорий этишдан 100 минг сўмлик иқтисодий самара олинади. Йил мобайнида иқтисодий самараси 18 минг сўмлик 27 та рационализаторлик таклифи жорий этилади.

Белгиланган сарфлаш нормасига нисбатан 170 минг киловатт-соат электр энергияси ҳамда 1000 гигакалория иссиқлик энергияси тежалади.

Ишлаб чиқариш техник даражасини юксалтириш ҳамда тайёрланаётган маҳсулот хилини кўпайтириш борасидаги ишлар давом эттирилади. Эшик рахига шпон қоплайдиган линия жорий этилади. Янгича шчит бадиий паркетини ишлаб чиқариш ўзлаштирилади.

Завод коллективи 1983 йилда: «Орамизда биронта ҳам қолоқ бўлмасин» ва «Ёш ишчи мураббий белгилаган маррага етсин» деган шиор билан ишлайди. Ходимлар профессионал даражасини ошириш борасидаги ишларни доимо ўтказа бориб 77 киши иқтисодий ўқишга жалб этилади. 35 нафар янги ишчи тайёрланади.

Сергели районидаги «Ленинград» совхозига, 3-мактаб ва 469-болалар боғчасига оталиқ ёрдами бериш давом эттирилади.

Коллективни озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилаш учун завод территориясида 1000 квадрат метр саҳнли теплица қурилади. Бўстонлиқ районида дам олиш зонасини қуришда иштирок этилади.

Ишчиларнинг меҳнат шароитини яхшилаш ҳамда меҳнат интизомини мустаҳкамлаш борасидаги тадбирларни амалга ошира бориб, кадрларнинг қўнимсизлиги камайтирилади.

Республика ўрмон саноати ва ёғочсозлик саноатининг барча ходимларига мурожаат этиб, 1983 йил, умуман ўн биринчи беш йиллик плани ва социалистик мажбуриятларини ошириб бажариш учун социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдиришга чақирамиз.

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАР ЗАВОД ПАРТИЯ-ХЎЖАЛИК АКТИВИ ЙИҒИЛИШИДА МУҲОКАМА ЭТИЛИБ, ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН.

ЎЗБЕКИСТОН ССР БИНОКОРЛИК МАТЕРИАЛЛАРИ МИНИСТРЛИГИГА ҚАРАШЛИ ТОШКЕНТ БИНОКОРЛИК МАТЕРИАЛЛАРИ КОМБИНАТИ КОЛЛЕКТИВИНИНГ 1983 ЙИЛГИ

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

Комбинат коллективи КПСС XXVI съезди, Ўзбекистон Компартияси XX съезди қарорларини амалга ошира бориб ва ССР Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллиги шарафига социалистик мусобақани кенг авж олдириб ишда юксак кўрсаткичларга эришди, ўн биринчи беш йиллик дастлабки икки йили плани ва социалистик мажбуриятларини муддатидан илгари бажарди.

Комбинат коллективи КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленумининг фан, техника ва илғор тажриба ютуқларини ишлаб чиқаришга кенг жорий этиш ҳисобига ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш, иш вақти бекор кетишини тугатиш зарурлиги тўғрисидаги қарорларига амал қилиб, 1983 йил учун ўз зиммасига қуйидаги социалистик мажбуриятларни қабул қилади:

Норматив — соф маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми юзасидан йиллик топшириқ муддатидан илгари, 23 декабрда бажарилади. Пландан ташқари 100 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинади, 10 минг квадрат метр қоплама ва 5 минг квадрат метр безак плиталари тайёрланади.

Москвалик ишчиларнинг меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш, кадрлар қўнимсизлигини камайтириш ва иш вақти бекор кетишини қисқартириш юзасидан бошлаган ташаббуси қўллаб-қувватланади.

Меҳнатни ташкил этиш даражасини яхшилаш ва иш вақтидан янада тўлароқ фойдаланиш ҳисобига меҳнат унумдорлигини пландагига қараганда 0,2 процент оширишга эришилади.

Давлат Сифат белгиси қўйилган маҳсулот ишлаб чиқариш ўтган йилдагига нисбатан 8 процент кўпайтирилади. Халқ истеъмоли молларининг олтита янги тури ўзлаштирилади. Материал ва энергетика ресурсларидан оқилона фойдаланиш ва тежаб-тергаб сарфлаш эвазига 30 минг киловатт-соат электр энергия, 120 тонна шартли ёқилғи иқтисод қилинади. Товар маҳсулотнинг ҳар сўмига пландагига қараганда 0.1 тийин кам маблағ сарфланади.

Коллективни озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилаш учун ёрдамчи хўжалик янада ривожлантирилади, 1983 йилнинг 20 декабригача чўчқачилик комплекси қуриб битказилади.

30 нафар ишчи тайёрланади ва 50 кишининг малакаси оширилади.

Тошкент бинокорлик материаллари комбинатининг коллективи ўзининг серунум меҳнати билан қабул қилинган социалистик мажбуриятлар бажарилишини таъминлайди.

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАР КОМБИНАТ ХОДИМЛАРИНИНГ ЙИҒИЛИШИДА ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

ИЛҒОРЛАРГА БАЙРОҚЛАР

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети 1982 йил якунлари юзасидан чорвачилик бўйича социалистик мусобақа якунларини кўриб чиқдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроқлари:

Хоразм областида, Қашқадарё областида, Андижон областида, Қорақалпоғистон АССРда, Тошкент областининг Калинин районида, Хоразм областининг Боғот районида, Жиззах областининг Арнасой районида қолдирилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроқлари:

Сурхондарё областининг Ленин йўли районига, Қашқадарё областининг Қамаши районига, Андижон областининг Андижон районига бериладиган бўлди.

Байроқлар Беруний, Ғиждувон ва Пайариқ районларидан олиб берилади.

1982 йил якунларига кўра, колхозлар, совхозлар ва бошқа корхоналарнинг қуйидаги коллективлари чорвачиликни ривожлантириш юзасидан республика мусобақасининг ғолиблари деб топилди:

Хоразм область Хива районидаги Фрунзе номли колхоз, Бухоро область Пешку районидаги «Ўзбекистон» колхози, Самарқанд область Каттақўрғон районидаги Энгельс номли колхоз, Навоий область Конимех районидаги «Коммунизм» совхози, Наманган область Задарё районидаги «Украина» совхози, Сирдарё область Ильич районидаги Волков номли совхоз, Жиззах область Арнасой районидаги Конев номли совхоз, Тошкент область Янгийўл районидаги Усмон Юсупов номли ишлаб чиқариш аграр-саноат бирлашмаси, Фарғона область Қувасой шаҳридаги СССР 50 йиллиги номли паррандачилик фабрикаси, Хоразм балиқ комбинати, Сурхондарё область Термиз район матлубот жамиятининг бўрдоқичилик хўжалиги.

Х Х Х

ОБЛАСТЬ партия комитети, область ижроия комитети, область касаба союзлари Совети ва область комсомол комитети гўшт, сут, тухум етиштириш ва давлатга сотишни кўпайтириш юзасидан белгиланган тадбирларни муддатидан илгари бажариш учун районлар, совхозлар, колхозлар ўртасидаги социалистик мусобақанинг 1982 йил якунларини кўриб чиқдилар.

Область партия комитети, область ижроия комитети, область касаба союзлари Совети ва область комсомол комитетининг кўчма Қизил байроқлари қуйидагиларга берилди.

Бўка районига (район партия комитетининг секретари Исломов, район ижроия комитетининг раиси Абдужабборов, қишлоқ хўжалик ходимлари касаба союзи район комитетининг раиси Ғуломов, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи Содиқов, район комсомол комитетининг секретари Муҳамаджонов ўртоқлар). Бу районда давлатга гўшт сотиш суръатини 13 процент, сут сотиш суръатини 6 процент, тухум сотиш суръатини 15 процент ўстириш таъминланган. Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ҳамда мол ва паррандалар сонини кўпайтириш, уларнинг маҳсулдорлигини оширишда энг юқори ўсишга эришилган.

Байроқ Калинин районидан олиб берилади.

Бекобод районидаги «Коммунизм» колхозига (раиси Абдураҳимов, партия комитетининг секретари Ҳасанов, касаба союз комитетининг раиси Маматқулов, комсомол комитетининг секретари Холиқулов ўртоқлар). Бу колхозда давлатга гўшт сотиш суръатини 8 процент, сут сотиш суръатини 47 процент, тухум сотиш суръатини 9 процент ўстириш таъминланган. Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ҳамда мол ва паррандалар сонини кўпайтириш, уларнинг маҳсулдорлигини оширишда энг юқори ўсишга эришилган.

Байроқ Тошкент районидаги К. Маркс номли колхоздан олиб берилади.

Янгийўл районидаги Х. Турсунқулов номли колхозга (раиси Жўраев, партия комитетининг секретари Соибназаров, касаба союз комитетининг раиси Назаров, комсомол комитетининг секретари Отахонов ўртоқлар). Бу колхозда давлатга гўшт сотиш суръатини 9 процент, сут сотиш суръатини 10 процент, тухум сотиш суръатини 37 процент ўстириш таъминланган. Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ҳамда мол ва паррандалар сонини кўпайтириш, уларнинг маҳсулдорлигини оширишда энг юқори ўсишга эришилган.

Байроқ Янгийўл районидаги «Ленинизм» колхозидан олиб берилади.

Оржоникидзе районидаги «ВЛКСМ 60 йиллиги» совхозига (директори Қаландаров, партия комитетининг секретари Сайдаҳмедов, ишчилар комитетининг раиси Кенжалиев, комсомол комитетининг секретари Обидов ўртоқлар). Бу совхозда давлатга гўшт сотиш суръатини 53 процент, сут сотиш суръатини 45 процент ўстириш таъминланган. Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ҳамда мол сонини кўпайтириш ва уларнинг маҳсулдорлигини оширишда энг юқори ўсишга эришилган.

Байроқ Бўка районидаги «Бўка» совхозидан олиб берилади.

Оққўрғон, Калинин районларида чорвачиликни ривожлантириш ҳамда гўшт, сут, тухум ва бошқа чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва давлатга сотишда юксак суръатларга эришиш юзасидан белгиланган тадбирларни бажариш йўлида яхши ишлар қилинаётганлиги қайд этилди.

Область план бўлимига социалистик мусобақа илғорларига сотиш учун Бўка районига, Бекобод районидаги «Коммунизм» ва Янгийўл районидаги Х. Турсунқулов номли колхозларга, Оржоникидзе районидаги «ВЛКСМ 60 йиллиги» совхозига биттадан енгил автомашина ажратиш топширилди.

Чорвачилик — зарбдор фронт!

▲ ҒАЛАБА районидаги Волков номли совхозда бузоқчилик ҳам жадал суръатларда ривожланиб боряпти. Суратда: (чапдан ўнгга) район қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармаси бошлиғининг чорвачилик бўйича ўринбосари Абдумутал Шерматов, бош зоотехник Усмон Сулаймонов ва катта ветеринария врачи Жолдосбек Еркабоев ўртоқлар бузоқларни профилактик кўрикдан ўтказишмоқда.

А. УСМОНОВ ва С. ШАЛАМАЕВ фотоси. (ЎзТАГ).

МЕҲНАТ ИНТИЗОМИ МУСТАҲКАМЛАНСИН

19 январь куни Москвада ВЦСПСнинг пленуми бўлиб ўтди. Пленумда касаба союз ташкилотларининг меҳнат интизомини мустаҳкамлаш ва ишлаб чиқаришда меҳнат шароитларини яхшилаш соҳасидаги вазифалари муҳокама қилинди.

ВЦСПС раиси С. А. Шалаевнинг докладида, ишлаб чиқариш илғорларининг, касаба союз ходимлари ва активларининг нутқларида совет халқи партиянинг халқ хўжалигидаги мавжуд резервлардан яхшироқ фойдаланиш, унинг самарадорлигини ошириш соҳасида кўраётган табирларини тўла-тўкис қўллаб-қувватлаётганлиги уқтириб ўтилди.

Пленум касаба союзларининг меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш соҳасидаги амалий фаолияти бош йўналишларини муҳокама қилди.

Пленумда меҳнат, ишлаб чиқариш интизомини ва жамоат тартибини янада мустаҳкамлаш йўлидаги ҳаракатни авж олдирган касаба союз ташкилотларининг ташаббускорлиги қўллаб-қувватланди.

Докладда ва нутқларда меҳнат коллективларининг интизомни бузувчиларга тарбиявий таъсирни бутун чоралар билан кучайтириш зарурлиги таъкидлаб ўтилди. Социалистик мусобақани ва меҳнатга коммунистик муносабат ҳаракатини янада ривожлантириш масалаларига, ишчиларнинг йиғилишлари, доимий ишлаб чиқариш кенгашлари, ўртоқлик судлари ва бошқа жамоат органларининг ролини оширишга катта эътибор берилди.

Пленумда КПСС Марказий Комитетининг секретари И. В. Капитонов нутқ сўзлади.

Пленум В. Н. Макеевни ВЦСПС секретари қилиб сайлади.

(ТАСС).

ОБЛАСТЬ ХАЛҚ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИДА КЕНГАШ

Кеча Тошкент область халқ контроли комитетида шаҳар, район халқ контроли комитетлари вакиллари, Тошкент шаҳри, область шаҳар ва район партия комитетлари ташкилий бўлим мудирлари иштирокида кенгаш бўлиб ўтди.

Кенгашда область халқ контроли комитети раиси Б. С. Камолов халқ контроли комитетлари, группа ва постларида навбатдаги ҳисобот-сайлов йиғилишлари ўтказилиши муносабати билан область халқ контроли органларининг вазифалари тўғрисида доклад қилди.

Кенгашда Ўзбекистон ССР халқ контроли комитети раиси Н. М. Маҳмудов нутқ сўзлади.

Кенгаш ишида Тошкент область партия комитетининг иккинчи секретари В. А. Антонов ва СССР халқ контроли комитети сектор мудири А. И. Зюзин иштирок этдилар.

ЖУРНАЛИСТ МАҲОРАТИ МАКТАБИ

Кеча Тошкент область партия комитети ҳузуридаги журналист маҳорати мактабида навбатдаги машғулот бўлди.

Тингловчилар олдида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети матбуот секторининг мудири. Р. Саманов «Оммавий ахборот воситалари ва пропагандага партия раҳбарлигининг ленинча принциплари» мавзуида лекция ўқиди.

Ўзбекистон ССР нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси давлат комитети раисининг биринчи ўринбосари тарих фанлари доктори Р. Сафаров ўз лекциясини «Сўз — журналистнинг асосий қуроли» мавзуига бағишлади.

«Ташкентская правда» газетаси хатлар бўлимининг мудири О. Кружилина редакцияга келаётган хатлар билан ишлаш тўғрисида гапириб берди.

Машғулотда «Тошкент ҳақиқати» ва «Ташкентская правда» газета редакцияларининг бўлим мудирлари Ж. Носиров, Э. Эрназаров, А. Кучеренко, В. Ломовцев ва область радиосининг бош редактори Х. Умаров ўз обзорларини «Ленинчи», «Янгийўл» район газеталарининг, «Ангренская правда» шаҳар газетасининг, «За цветные металли» кўп тиражли газетасининг ҳамда Оққўрғон ва Оржоникидзе районлари радио эшиттиришлари редакцияларининг газетхонлар хатлари билан ҳамда штатсиз авторлар активи билан ишлаш масалаларига бағишладилар.

Журналист маҳорати мактаби машғулотида область партия комитети пропаганда ва агитация бўлимининг мудири Э. Ш. Шодмонов қатнашди.

ЛЕНИН ХАТИ ИЗИДАН

В. И. Ленин 1913 йилнинг ёзида чет элдан А. М. Горькийга ёзган хатида «Англашилмовчиликни ҳал қилиш»ни илтимос қилган эди. Шу «Англашилмовчилик»ни одессалик библиографлар ҳал қилишга муваффақ бўлдилар. Улар зўр синчковлик билан ўтказган излаш ишлари натижасида шу хатда тилга олинган номаълум ишчи газетаси Россиянинг жанубида революция арафаси йилларида «Одесский курьер» номи билан нашр қилинганлигини аниқладилар. Ҳозир Одессадаги М. Горький номли республика илмий кутубхонасида шу газетанинг тўла комплекти сақланмоқда.

Вақт ўтиши билан сарғайиб кетган саҳифаларнинг далолат беришича, 1912 йилга келиб газетанинг сиёсий қиёфаси аниқ белгиланди. Унда «Ишчи турмуши», «Меҳнат оламида», «Забастовка» бўлимлари мустаҳкам қарор топди, унинг ҳар бир сонида қамоққа олишлар ва тинтувлар тўғрисидаги хабарлар эълон қилиб турилди.

Подшо маъмурлари газетага жарима солдилар, унинг айрим сонларини «хибсга олдилар», аммо «Одесский курьер» тинимсиз нашр этила берди. Унинг расмий муҳаррири сохта шахс эди. Полициянинг ишчи газетаси ҳақиқий раҳбарини қидириб топиш йўлидаги ҳамма уринишлари беҳуда кетди — большевиклар яширин шароитда ишлашни яхши ташкил қилган эдилар.

Энди СССР Марказий революция музейининг материалларига мувофиқ, 1903 йилдан партия аъзоси М. Костеловская газетанинг муҳаррири бўлганлиги аниқланди.

Бироқ, «Одесский курьер» фаолиятининг революцион жиҳати кенг маълум бўлмаган эди. Шу сабабли Россиядаги воқеаларнинг ривожини синчиклаб кузатиб турган ва А. М. Горькийдан Одессада чиқаётган ишчи газетаси тўғрисида хабар олган Владимир Ильич Поронинодан унга дарҳол хат юбориб. «...Сиз Одессадаги большевистик газета ҳақида ёзибсиз, бу газета ҳақида ҳеч нарса билмайман...

Бу ҳақда нимаики билсангиз ёзиб юборинг. Бу англашилмовчиликни ҳал қилиш керак», деб илтимос қилди.

В. И. Ленин тўла асарлар тўплами 48-томини нашрга тайёрлаган ходимлар, шу хат эълон қилинган жой остига: «Гап қайси газета ҳақида бораётганлиги аниқланмаган» деб изоҳ берганлар.

* * *

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Марксизм-ленинизм институтида ТАСС мухбирига хабар қилишларича, «Одесский курьер» ҳақиқатан ҳам В. И. Ленин 1913 йил июлида А. М. Горькийдан суриштирган газета бўлиши мумкин. Бу газета 1911—1913 йилларда нашр этилган, унга «кундалик ижтимоий адабий газета» деган кичик сарлавҳа берилган. Бироқ, 1913 йилдаги дастлабки сонларида, обуна қилиш бошланганлиги тўғрисидаги эълонда редакция уни тўғридан-тўғри «кундалик ишчи газета» деб атайди ва унинг вазифасини қуйидагича таърифлайди: «Одесский курьер» газетаси ишчилар турмушининг ҳамма жиҳатларини ёритишни, кўпинча ишчилар учун катта аҳамиятга эга бўлган энг майда фактларни ҳам эътибордан четда қолдирмасликни ўз вазифаси деб билади».

Юқорида айтилган бўлимлардан ташқари, газетада «Рус ҳаёти», «Давлат думаси» бўлимлари ҳам бор эди. Бу бўлимларда ҳам ишчиларнинг оғир турмуши ёритилар, давлат думасидаги большевиклар фракциясининг фаолияти тўғрисидаги материаллар босилар, революционерлар қамоққа олинганлиги ва сургун қилинганлиги тўғрисидаги маълумотлар хабар қилинар эди. 1913 йил 17 февраль (2 март) сонининг бутун бир саҳифаси халқаро хотин-қизлар кунига бағишланган эди.

Газетада унинг айрим сонлари мусодара қилинганлиги хабар қилиниб, «Мусодара сабаблари хусусида редакциянинг асло хабари йўқ» деган изоҳ берилар эди.

1913 йил 8 январь сонида «Правда» газетасидан В. И. Лениннинг «Евгений Потье» мақоласи бир оз қисқартириб олиб босилди.

Одатда газетанинг биринчи саҳифасида кўпдан-кўп эълонлар, адабий мақолалар, шу куннинг мавзуидаги материаллар босилар эди.

Энди В. И. Лениннинг хатида гап қайси газета ҳақида бораётганлиги тўғрисидаги мавҳумлик равшан бўлди, деб хулоса чиқариш мумкин.

(ТАСС мухбири).

МОСКВА. ҚИЗИЛ МАЙДОН. Ленин ҳузурига.

Н. Малишев ва А. Сенцов фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

РАЗЛИВДА

Қўм-кўк кўл бўйида, яшил ўрмонда,
Хушманзара, хилват бир сўлим жой
бор.
Кўрмаганлар ростдан қолар армонда,
Чунки бунда ҳар вақт мангудир
баҳор.
Бунда дўстлар чиндан кулади олам,
Ҳар бир оддий нарса юракка яқин.
Туйғу, ҳаяжондан киприкларда нам,
Ҳиссий куч қалбларда мисоли чақин.
Бунда мўъжиза йўқ, кичик майсазор,
Оддийгина, ёлғиз чайла бор, лекин.
Шу қутлуғ даргоҳда тунлари бедор,
Жаҳон тақдирини ўйлаган Ленин!

У ЯШАГАН УЙ

Бу ерда яшаган башар қуёши,
Синглиси, укаси, меҳрибон она.
Ёниқ орзусига бўлган йўлдоши,
Ана шу кичкина, озода хона...
Иш столи, ана очиқ «Капитал» —
Қалбига умид солган шоҳ китоб.
Зар варақлар чиндан доҳийга мақтал,
Деразадан кулиб боқади офтоб!
Хонада сокинлик, жимлик ҳукмрон.
Ҳаприққан юракда ифтихор, таъсир.
Сукут сақлар мангу, дилда ҳаяжон,
Доҳий Ленин кириб келгандай ҳозир!

Алижон ЙЎЛДОШЕВ.

Қозон.

МУКОФОТ МУБОРАК

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССРда ЯШОВЧИ КЎП БОЛАЛИ ОНАЛАРГА «ҚАҲРАМОН ОНА» УНВОНИНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўн ва ундан ортиқ бола туғиб тарбиялаган оналарга «Қаҳрамон она» унвони ва «Қаҳрамон она» ордени топширилсин:

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ БЎЙИЧА

Абдураҳмонова Азиза — Ўрта Чирчиқ районидаги Куйбишев номли колхоз аъзоси.

Омонова Жумахон — Оҳангарон районидаги Ворошилов номли совхоз ишчиси.

Асқарова Шарофат — Ишчи, Бўка райони.

Аҳмедова Салима — уй бекаси, Оҳангарон райони.

Ашрбоева Санталат — уй бекаси, Оржоникидзе райони.

Баратова Саъдинисо — уй бекаси, Ангрен шаҳри.

Бердиқулова Турдигул — уй бекаси, Оҳангарон райони.

Давлатова Адаш — Оҳангарон районидаги «Октябрь» совхозининг ишчиси.

Жўраева Турсуной — уй бекаси, Бўстонлиқ райони.

Жўраева Гулсара — Оққўрғон районидаги Партия XXII съезди номли колхоз аъзоси.

Зайниддинова Тансиқ — ишчи, Чирчиқ шаҳри.

Зоитова Музаффат — уй бекаси, Оҳангарон шаҳри.

Қамбарова Ҳафизахон — Ўрта Чирчиқ районидаги Партия XXII съезди номли колхоз аъзоси.

Қаҳрамонова Қуралай — Оққўрғон районидаги «Ленинобод» колхози аъзоси.

Келешова Гулизар — Бўка районидаги Мичурин номли колхоз аъзоси.

Қурбонова Насиба — уй бекаси, Калинин райони.

Қўчқорова Бусора — уй бекаси, Оҳангарон райони.

Қўчқорова Марҳамат — Ғалаба районидаги Димитров номли колхоз аъзоси.

Латипова Хурсанд —Бўка районидаги «Ленин йўли» колхози аъзоси.

Маҳкамбоева Тўхта — уй бекаси, Калинин райони.

Назарметова Умуржон — уй бекаси, Бўстонлиқ райони.

Назирова Рихси — уй бекаси, Бўстонлиқ райони.

Ўрмонова Турсун — Коммунистик районидаги Свердлов номли колхоз аъзоси.

Пардаева Ҳаким — уй бекаси, Ангрен шаҳри.

Парпиева Турдибувиш — Пискент районидаги «Гулистон» колхози аъзоси.

Расулова Ўринжон — уй бекаси, Бўстонлиқ райони.

Раҳимова Карима — Ғалаба районидаги Свердлов номли колхоз аъзоси.

Раҳматуллаева Дилшод — Калинин районидаги Гагарин номли совхоз ишчиси.

Тожиаҳмедова Тўтихон — уй бекаси, Бекобод шаҳри.

Тожиева Маҳсума — уй бекаси, Калинин райони.

Талапова Шаҳодат — Оққўрғон районидаги Партия XXII съезди номли колхоз аъзоси.

Турунбекова Дариға — уй бекаси, Оржоникидзе райони.

Умарова Холбуви — Бўка районидаги «Ленинизм» колхози аъзоси.

Усмоналиева Раҳима — уй бекаси. Паркент райони.

Ҳакимжонова Малоҳат — Калинин районидаги «Қорасув» совхози ишчиси.

Холиқова Турсун — уй бекаси, Оҳангарон райони.

Ҳамроалиева Тиллобиби — уй бекаси, Ангрен шаҳри.

Ҳидирова Ҳафиза — уй бекаси, Янгийўл шаҳри.

Худойбердиева Майрам — уй бекаси, Ўрта Чирчиқ райони.

Чумекова Бусара — Ғалаба районидаги Киров номли колхоз аъзоси.

Шодмонова Каромат — Бўка районидаги Тимирязев номли колхоз аъзоси.

Шамсиева Карима — уй бекаси, Калинин райони.

Юсупова Мағпура — уй бекаси, Калинин райони.

Юсупова Хамида — уй бекаси, Оржоникидзе райони.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ БЎЙИЧА

Маҳкамова Саври — уй бекаси.

Саидазимова Раҳима — ишчи.

Солихўжаева Турсун — уй бекаси.

Тодушбоева Раҳима — уй бекаси.

СССР Олий Советн Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари
В. КУЗНЕЦОВ.
СССР Олий Советн Президиумининг Секретари
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль. **29 декабрь, 1982 йил.**

РАЙКОМ СЕКРЕТАРИ

...ФРУНЗЕ номли колхоз қолоқлар сафида юрарди. 1982 йил худди футбол бўйича жаҳон чемпионатидаги каби кутилмаган ҳол рўй берди. «Фрунзе» бошқа қатор хўжаликларни ортда қолдириб, районда иккинчи бўлиб пахта тайёрлаш планини бажарди. Райком бюросида биринчи секретарь раисни табриклаб, тўн кийдирди, мукофотга енгил машинанинг калитини топширди.

Гулдурос қарсаклар бўлди. Ҳамма раислар чапак чалмоқда эди.

Биринчи секретарь уларга қараб, деди:

— Қачонгача бировга чапак чалаверасизлар, сизларга ҳам бошқалар чапак чалсинда?

Бу — ўртачаликни, қолоқликни одат қилиб олган хўжалик раҳбарлари учун ҳар қандай койишдан таъсирлироқ бўлди. Биринчи секретарь бу гапни, бу манзарани бюродан анча илгари тасаввур қилиб қўйган эди... Шу воқеа — янги раиснинг муваффақияти беихтиёр ўзининг бир неча йил олдинги ҳаётини ёдга солди.

...«Оққўрғон» совхозида бош агроном эди. Райкомга чақириб, биринчи секретарь дабдурустдан «Сизни Карл Маркс номли колхозга (ҳозирги Охунбобоев номли) раисликка тавсия қиляпмиз» деди.

Кутилмаган таклифдан Исломовнинг фикрлари айқашуйқаш бўлиб кетди, мияси бирдан тез ишлай бошлади: «Нега, нега энди мени раис қилишмоқчи, наҳот мендан тажрибалироқ номзод бўлмаса, ҳали тажрибам йўқ, ғўр бўлсам. Колхоз қолоқ, уни кериллаган раислар ҳам кўтаролмади. Нега энди мен...?» Бу фикрлар хаёлидан бир зумда кечди, бироқ, бир тўхтамга келолмади. Йўқ, у жуда қўрқиб кетмади, лекин ёшлиги учун бўлса керак, катта лавозимни олишдан истиҳола қиларди.

«Тўхта, секретарь хув бирда мажлисдаги «маҳмаданалигим» учун мени синамоққа қўймоқчи эмасмикин?». Худди шу фикр айни пайтда унга дадил қарор бахш этди:

— Ишончингиз учун раҳмат. Агар халқ маъқул топиб, сайласа — бажонидил.

Райком секретари унга маъноли нигоҳ, нимтабассум билан боқаркан, ўрнидан туриб, қўлини қисди:

— Раҳмат. Бу йигит кишининг, комсомолнинг гапи.

Тўхтамурод Исломов шу Оққўрғон район комсомол комитетининг биринчи секретари бўлиб ишлаган, райком секретари ҳозир шунга ишора қилган эди.

1970 йилнинг феврали эди ўшанда. Эрта-индин чигит қадашни бошлаш керак. Бироқ, пахта майдонининг атиги 50 фоизи шудгор қилинган, қолгани ажриқ босиб, қотиб ётибди. Хўжалик росмана ўтириб қолган. Ҳосилдорлик 21 центнер. Колхознинг давлатдан 2 миллион сўм узоқ муддатли, 1 миллион сўм яқин муддатли қарзи бор. Правление идораси йўқ — бир йил олдин ёнғинда куйиб кетган. Бухгалтерлар бир кишининг хонадонида чўт қоқишяпти.

— Кассада қанча пул бор? — сўради янги раис бош бухгалтердан.

—Бир сўм, — деди у жиддий.

Бу бир сўм давлат банкида колхоз счётини ёпиб қўймаслик, яъни ҳисоб-китобда уни «йўқ қилиб» юбормаслик учун сақлаб қўйилган...

Кадр йўқ. Зоотехник билан агроном бор холос. Ўн икки бригадирдан ўнтаси бўшаб кетган, иккитаси ишлаб турибди. Аҳвол шу бўлгач, кўклам экиш кампаниясига тайёргарликнинг қай даражадалиги маълум.

...Аввал ишлайдиган одамларни топди. Бўшаб кетган, лекин шу колхоз территориясида яшайдиган бригадирлар билан бир-бир суҳбатлашди. Идорага чақирмади, уйига борди. Ўзбек хонадони меҳмон учун ҳамиша очиқ, одамнинг юзи иссиқ. Салом-алик қилиб, уйига кирганингдан кейин чой узатади, овқат келтиради. Ана ўшандан кейин суҳбатлашиб ўтириб раис оддий гаплар билан мақсадга ўтади:

— Хўш, Олланазар ака, бирга ишлаймизми энди?

Фақат бу одамдан эмас, деярли ҳамма бригадирдан олинган жавоб бир хил бўлади:

— Қўйинг, раис ука, қийнаманг мени, колхозда шунча ишлаб...

— Гапингиз тўғри, илтимос сиздан, жон ака, мен билан ҳам бир йил ишланг? Агар натижа бўлмаса...

Раис у ёғини айтолмасди, у ёғини ўйлаб гоҳида ўзи ҳам чўчиб кетарди. Бироқ буни суҳбатдошига сездирмасди. Суҳбатдоши эса рўпарасидаги бу самимий йигитнинг, қолаверса раҳбар одамнинг гапларига охири ишонч ҳосил қиларди.

Шу тариқа бригадирларнинг ҳаммаси ишга қайтди...

Энди техника керак. Раис кечагина ўзи ишлаган «Оққўрғон» совхозининг директори (ҳозирги «Ленинизм» колхози раиси) Жуман Элчибоевдан, «Узсельхозтехника» район бирлашмаси раиси Василий Петрович Рогачевдан ёрдам сўради. Рад жавоби эшитмади. Улардан бир неча ҳайдов трактори опкелиб, ерни шудгор қилиб олди. Плугдан сўнг ер тиккайиб қолади — ағдарилмайди: ажриқ чирмаб ётибди!

Янги раис шудгордан терилган ҳар бир килограмм ажриқ учун бир тийиндан нарх қўйди: колхозчилар, хизматчилар, ўқувчилар бу ишга сафарбар этилди. Шудгор қилинган майдонда ажриқдан катта-катта ғарамлар ҳосил бўларди. Кейин уни ҳатто қўшни колхозлар сотиб олишди!..

...Ниҳоят, ғалвир сувдан кўтарилди. Ҳар гектар ердан 28 центнердан «оқ олтин» йиғиштириб олинди. Бир йилда 7 центнер ўсиш!

Йил охирида колхозчиларга озгина бўлса ҳам пул берилди. Қоида бўйича, даромаднинг 50 процентигача колхозчиларга бериш мумкин. Бу йилги даромадда «50 процент» жуда кам эди, раис уни 60 процентга олиб чиқди.

Райижрокомда бу ҳужжатга қўл қўйишмади. Исломов барибир, пулни тарқатиб юборди ва... ҳайфсан олди.

У хафа бўлмади. Чунки, унинг учун энг муҳими—ҳозир колхозчиларни моддий манфаатдорликка бўлган ишончини қозониш эди. Агар бу йил — биринчи йилдаёқ мана шу ишончни оқлаб олмаса, кейинги йили ўнта Фахрий ёрлиқ ҳам унга ёрдам беролмаслигини яхши биларди.

Уч йилда ҳосилдорлик 37 центнерга кўтарилди! Колхоз ҳамма қарзлардан қутулди, жорий ҳисобга пул туша бошлади.

Колхозда янги-янги бинолар: болалар боғчаси, мактаб ва правление идораси ҳам қурилди.

Бу — Тўхтамурод Исломовнинг ҳаётидаги, раҳбарлик фаолиятидаги биринчи қийинчилик, биринчи иккиланиш эди. У таваккал қилди. Ўйлаб, охири яхши бўлишини ақли, қалби билан чуқур ҳис этиб дадил иш тутди.

Ўзига ва одамларга ишонарди. Ишонч юзини ерга қаратмади, кўкрагини кўтарди.

Уни шу райондаги Султон Сегизбоев номли совхозга директор қилиб тайинлашганда колхозчилар хўрсиниб қолишди...

Янги хўжаликда яна уни қийин, катта муаммолар кутиб турарди. Шу йили район иккига — Ғалаба ва Оққўрғонга бўлинган эди. Илгари совхознинг 1000 гектар ери ҳозир Ғалаба райони территориясида қолган турли хўжаликларга бўлиб берилган эди. Энди бу ер совхознинг ўзига қолиб кетди ва жами пахта майдони 3400 гектар бўлди!

Райкомнинг янги биринчи секретари билан маслаҳатлашди. Бу минг гектарни ташкилот ва муассасаларга бўлиб берамиз, деди секретарь.

Директор ўйлади: «чигит экиш, ғўзани парвариш қилиш, бу — пахта териш эмас. Асл деҳқон бўлмаган одамлар—ташкилотларнинг ходимлари ернинг умрини бекорга ўтказишмасмикин? Ҳа, улар бу ердан ярим ҳосил олишлари мумкин холос...».

— Ўзимиз уддалаймиз, — деб жавоб берди у.

Райком секретари иккиланди-ю, рози бўлди.

Исломов яна техникага мурожаат қилди. Мавжуд техника эса кучсиз эди: ДТ-54, ДТ-55 тракторлари. Булар билан шундай катта территорияда иш юргизиб бўлмасди.

Ҳар 100 гектарга битта ҳайдов трактори, ҳар 80—90 гектарга битта культиватор тўғри келарди. Бунча техника билан агротехника талабларини бажариш амалда мумкин эмас.

«Бир амаллаб иш юритиш», «ўртача» бўлиб юравериш Исломовга ёт эди. У иккинчи йўлни танлади — 400 минг сўмлик янги техника сотиб олди. Жумладан, 40 та «Т-4» трактори. Бу трактор янги чиққан, кўп хўжалик раҳбарлари, синамаган отнинг сиртидан ўтма, дегандек ҳайиққани учун, улар базада босилиб ётган эди.

Молиявий интизомни бузгани учун унга область совхозлар тресги ҳайфсан эълон қилди...

Тўхтамурод Исломов хафа бўлмади. Чунки, бугун «совурилган» юз минглар эртага миллионларни етаклаб келишига у ишонарди...

Ҳар 50 гектар майдонга битта ишлов трактори тўғри келди.

Энди ишласа бўлади!..

Бироқ, ишлайдиган одам йўқ. Четдан келадиган одамлар бор, лекин улар 20—25 сотих томорқа талаб қилади. Қоидада эса 15 сотихдан ортиқ мумкин эмас. Хўп, шунча ер на давлатга, на одамларга беманфаат ётгани яхшими, ё ҳам давлатга, ҳам одамларга наф берсинми?

Директор район партия комитетидан илтимос қилди:

— Мен ишлайдиган асл деҳқон одамларни топиб келаман, бироқ, ер ўлчаётганда бизга бир-икки йил енгиллик берасизлар...

Район раҳбарлари ҳам ҳамон унинг шунча ерни уддалашига кўзлари етмасди...

Совхозда 6 бўлим бошқарувчиси бор эди. Исломов уларга биттадан янги юк машинаси, 250 сўмдан командировка пули берди:

— Сизларга бир ой муҳлат. Қўл остингиздаги 500—600 гектар ернинг бир гектари ҳам одамсиз қолмасин. Майли, келадиган одам 20, 25, ҳатто 30 сотих ҳам ер олсин...

Одамлар келишди.

Куз совхоз коллективи учун байрам бўлди. Терим қизиган паллада кунига 1000 тонннагача пахта топширилди. Бу— районнинг 3 процент ҳосили деган гап эди. Илгари қолоқ бўлган совхоз планни районда биринчи бўлиб бажарди. Гектарига 35 центнердан, 12 минг тонна пахта топширилди...

Йиллик ҳисоботдан кейинги бир манзара Тўхтамурод Исломовнинг кўз ўнгида абадий муҳрланиб қолган. Кабинет эшиги очилиб, доим эски чопон кийиб юрадиган сал маймоқроқ чол мўралади:

— Мумкинми, Исломоп ўғлим.

— Киринг, киринг, отахон, — директор ўрнидан турди-ю ҳайрон бўлиб қолди: рўпарасида тўхтаган чолнинг ўша эски чопони этагида қўлга сиғмайдиган бир талай пул бор, чолнинг юз-кўзларида эса аллақандай хавотирлик ҳукмрон эди.

— Ўрток директор, — деди чол энди сал расмийлашиб, — бу пул ҳаммаси меникими, кейин ушлаб қолмайсизларми?

Чол пулни ҳозиргина кассадан олганини энди тушунган директор роҳат қилиб кулди:

— Сизники отахон — меҳнатингиз. Ушлаб қолмаймиз.

— Э, яшанг, ўрток Исломоп, — чол тез юриб келиб, бўш қўли билан директорни қучоқлаб ўпди.

— Янаги йилга бундан ҳам яхши бўлади, отахон.

— Энди ишлашни биздан кўринг бўлмаса. Ишламаганни ўзим қўймайман!..

1975 йилда Тўхтамурод Исломовни Бўка район партия комитетининг биринчи секретарлигига сайлашди.

...Тўхтамурод Исломович янги лавозимда ишни яна техникага «ёпишиш»дан бошлади.

Хўжалик раҳбарларини йиғиб, машина-механизмларни ҳисоб-китоб қилди. Ночор. «Узсельхозтехника» район бирлашмаси зарур техника билан таъминлашда анча оқсаб қолган. Раисларга топшириқ берилди:

— Энг аввало тракторлар етарли бўлиши зарур. Бўлмаса одамларнинг тинкасини қуритамиз — бақир-чақир билан иш битмайди.

Раислар экспедитор бўлиб қолишди. Секретарь ҳар уч кунда ҳисобот олиб туради. Ўзи аралашди бу ишга, базаларга мурожаат қилди, тегишли ташкилотларни тинч қўймади.

...Бир йиғилишда секретарь топшириқ берди:

— Ҳаммангиз тракторларга ротацион мотига тирканг.

Ҳамма эса... ҳайрон. Мотига нималигини ҳеч ким билмас экан.

— Районда фақат битта мотига бор, — деди «Сельхозтехника» раҳбари, — «Кўкорол» совхозида, қаердан опкелишганини билмаймиз...

Ҳозир эса районда ғўза қатор ораларини юмшатадиган 3500 та ротацион мотига бор!

Техника уч йил мобайнида тикланди . Шу билан баробар районда пахта етиштириш ва бошқа соҳалар бўйича кўрсаткичлар ҳам мунтазам ўсиб борди, бормоқда.

Район бўйича пахта ҳосилдорлиги 26 центнер эди — 33 центнерга чиқди. Бир колхозда 19 центнер ҳосил олинарди — ҳозир 42 центнерга етди, Яъни, фақат ҳосилдорликнинг ортиши эвазига бир колхоз базасида яна бир шундай колхоз вужудга келди!

Пискент ва Бўка зонаси жами 65 минг тонна пахта берарди. Ҳозир Бўканинг ўзи 80 минг тонна беряпти!..

Бўка райони 1980 йилда республикада биринчи бўлиб, 1981 да иккинчи, 1982 да эса яна биринчи бўлиб давлатга пахта сотиш йиллик планини бажарди. 1982 йил плани 18 иш кунида бажарилди, 18 кунда 67 минг тонна «оқ олтин» йиғиштириб олинди. Ва шу тариқа, Бўка «Тошкент технологияси»нинг барча афзалликларини намойиш этмоқда, бу илғор технологияни ривожлантиришга салмоқли ҳисса қўшяпти.

Бунда райком секретари Тўхтамурод Исломовнинг бой тажрибаси, ташкилотчилик қобилияти, одамларни ишонтира ва эргаштира билиш таланти — жуда катта меҳнати муҳим роль ўйнаётганлиги сир эмас...

Тўхтамурод Исломов тимсолида илғор, замонавий райком секретарини кўрамиз. Бундай секретарь учун эса фақат ишлаб чиқаришни қойил қилиш кифоя эмас.

Ажойиб архитектурали, уч қаватли райком биносидан чиқилгач ўнг томонда, хиёл баландликда маданият комплекси бир сафга тизилган: маиший хизмат комбинати, район марказий кутубхонаси, Бахт уйи ва...театр биноси. Бир-бири билан туташиб кетган бахт уйи ва театр биноларида айни кунларда сўнгги пардозлаш ишлари олиб борилялти.

Кейинги беш-олти йил ичида район маркази бутунлай янгича шаҳар қиёфасига кирди. Ташландиқ бир жойда соя-салқин, хушманзара «Мингчинор» боғи бунёд этилди, хашаматли янги касалхона қурилди ва унинг шифокор коллективи 1981 йил якунлари бўйича Бутуниттифоқ мусобақасининг ғолиби деб топилди. Ҳар бири 1200 ўринли 3 та мактаб фойдаланишга топширилди. Тошкентдаги Ўзбекистон ССР ва республика Компартиясининг 50 йиллиги номли тикув ишлаб чиқариш бирлашмасининг филиали ишга туширилди — 300 чевар ишлаяпти. 250 оилани ўз бағрига олган янги турар-жой квартали қурилди.

Шарқ услубида бунёд этилаётган усти ёпиқ бозор яқинда фойдаланишга топширилади...

Тўхтамурод Исломов — табиатан ижодкор одам. У иш юритишда, раҳбарлик фаолиятида қонун-қоидаларга, коммунистик нормаларга қатъий амал қилган ҳолда, айрим роботсимон одамларга ўхшаб фақат инструкцияларга ёпишиб олмайди, ҳар бир масалага ижодий ёндошади, уларни ривожлантиради, иш манфаати, давлат манфаати нуқтаи-назаридан ғоят нозик вазиятларда дадиллик билан иш кўради, гоҳ эртага тўрт қадам олға силжиш учун бугун бир қадам ортига ташлайди. Шунинг учундир, район йил сайин барча соҳалар бўйича юксалиб бормоқда. Бўка райони кейинги тўрт йилда узлуксиз КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғини олишга муваффақ бўлди!..

— Тўхтамурод Исломович, ишингизда хатолар бўлиб турадими, ўзингизча нима деб ўйлайсиз?

— Бўлади. Кўпинча кадрлар масаласида. Одам мураккаб, ҳаёт ҳам. Гоҳида зўр, қобилиятли одамни раҳбар қилиб тайинлай олмайсан — рисолага тушмайди: ё маълумоти пастроқ, ё ихтисоси тўғри келмайди, ёки бошқа сабаблар. «Рисоладаги» одамни қўйсанг — эплолмайди. Уни ярим йилда ишдан бўшатиб бўлмайди, бир йилдан кейин эса кеч бўлади, ўрнига келган янги одам унинг хатосини тузатгунча икки йил ўтади. Натижада хўжалик ўтириб қолади. Шундай пайтда иш юритиш, яъни давлат манфаати нуқтаи-назаридан инструкциянинг айрим бандини бузишга ҳам тўғри келади. Мисол: Юнус Тўлаганов маълумоти бўйича ўқитувчи эди. Лекин уни қолоқ «Октябрь 40 йиллиги» колхозига раис қилиб тайинладик. У колхозни фақат районда эмас, областда, республикада ҳам машъал хўжалик даражасига кўтарди...

— Ўзингизда раҳбарлик лаёқатини қачон сезгансиз?

— Саволингиз мураккаброқ. Мен фалон пайтда бундай лаёқатни сезганман, деб айта олмайман. Сезмаганман. Лекин одамлар билан ишлашни, тўгараклар ташкил қилишни, мажлисларда турли таклиф-мулоҳазаларни айтишни яхши кўрардим. Чунки, юрагимда гапирадиган гапим бўларди. Ғалаба районидаги луб заводида медпункт мудири эдим ўшанда. Бирор хислатим, ташкилий ишларга бўлган мойиллигим сезилиб қолганми, ҳар ҳолда завод комсомол ташкилотининг секретари, кейин эса район комсомол комитетининг биринчи секретари қилиб сайлашди.

Тўхтамурод Исломовга ташкилотчилик, раҳбарлик лаёқати отаси Ислом Далиевдан ўтган бўлса ажаб эмас. Ислом Далиев коллективлаштириш даврининг энг фаол қатнашчиларидан бири бўлган, Тошкент уездкомининг аъзоси эди...

— Устозингизни ким деб биласиз?

— Ғалаба районида, ўша пайтда райкомнинг биринчи секретари Исмоил ака Сотволдиев эди. У одамнинг ишдаги принципиаллиги, одамларга меҳрибонлиги менда чуқур таассурот қолдирган. Исмоил акага ҳавасим келарди... Ҳозир Исмоил ака пенсияда. Кейинроқ эса, одамлар билан муомала қилиш, ҳар бир кишига ишонч ва ҳурмат билан қараш, одамларнинг шахсияти, иззат-нафсига тегмаслик, масъулиятни ҳис қилдира билишни,... талабчанлик, принципиалликни амалий ёрдам, ғамхўр ва меҳрибон бўлиш билан боғлаб олиб боришни бутун ҳаёти, иш фаолияти чинакам тажриба мактаби бўлган муносиб устозлардан ўргандим, ўрганяпман. Улар областимизнинг фахрланса арзийдиган раҳбарларидир...

Партия ходими, хусусан раҳбарлик лавозимидаги кишига хос энг зарур хислат— одамларни алдамаслик. Алдаб ҳам иш юритиш мумкин, лекин у иш кутилган натижани бермайди. Одамларнинг ишончини йўқотмаслик керак. Раҳбар ўзини бошқа ҳаммадан ақлли ҳисобласа — хато қилади. Чунки, қўл остидаги одамлар орасида ҳам ундан кўра ақллилар топилади ва лозим бўлганда улардан ҳам ўрганиш керак. Раҳбарга халқ ишондими — ишнинг муваффақияти шу...

— Энг қаттиқ хафа бўлган кунингизни эслайсизми?

1981 йил июнда, ғўза айни шоналаган пайтда уч минг гектар майдонни дўл уриб кетди. Кўпини бошқатдан экишга тўғри келди, ҳолбуки, экиш даври ўтиб кетган эди. Мажруҳ ғўзани эса парвариш қилингани билан ривождан қоларди. Ўшанда қаттиқ хафа бўлганман. Барқ уриб яшнаб турган пайкални табиат бирдан йўқ қилиб юбориши даҳшатини фақат меҳнат қилган деҳқонгина ҳис этади, бошқалар учун эса, воқеа бўлиб қолаверади. Улар ҳамдардлик билдиради-ю, лекин ҳис этолмайди... Ўша азамат деҳқон меҳнати туфайли йил охирида ҳамма соҳалар бўйича планнинг бажарилиши — чинакам жасорат бўлди... Мен коммунист партия сафидан ўчирилаётганда қаттиқ хафа бўламан, эзиламан. Лекин айрим одамлар ўзининг хулқ-атвори, содир қилган оғир жиноятн туфайли шундай жазони қўллашга мажбур қилади.

— Ҳаётингиздаги энг қувончли кун эсингиздами?

— 1978 йил якунлари бўйича Ленин ордени билан тақдирланганимда, юксак мукофотни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми биносида қадрли Шароф Рашидович кўкрагимга тақиб қўйган кунлари менинг учун тенгги йўқ воқеа, қувончли кун.

...КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов Бўка йўлида кетаётиб, саратонда қир жойда ғўза суғораётган деҳқонни кўриб дедилар:

— Қаранг, қандай меҳнат қиляпти, бунинг ўрнида ҳар қандай олим ҳам шунчалик ишбилармонлиқ билан ишлолмайди.

— Тўғри, шунга ўрганганда,

— Фақат шугина эмас, — таъкидлади Шароф Рашидович, — бу фидойилик. Шу ғўзага сув керакми — у суғоравераднг маош, иш вақти билан ҳисоблашмайди. Пахта илмини билиш бошқа, фидойилик бошқа...

Назаримда бу сермазмун, самимий гап Ленин ордени кавалери, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Тўхтамурод Исломов тўғрисида ҳам айтилганга ўхшайди...

Ҳабибулла ОЛИМЖОНОВ.

ОЧЕРК

РЕСПУБЛИКА МУСОБАҚАСИ ҒОЛИБЛАРИ

ОЛДИНГИ САФДА БЎЛАМИЗ

1982 хўжалик йили колхозимиз меҳнаткашлари учун қувончли воқеаларга бой бўлди. Яқинда деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришда эришган ютуқларимиз учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Республика министрлар Совети, Ўзсовпроф ҳамда Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғини қўлга киритдик. Бу бизнинг камтарона меҳнатимизга берилган юксак баҳодир.

Пахтакорларимиз ўтган йил ҳар қачонгидан ҳам фидокорона меҳнат қилдилар. СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги шарафига бошланган Бутуниттифоқ мусобақасига қўшилиб, зиммамизга юксак социалистик мажбуриятлар олган эдик.

Халқимизнинг тер тўксанг ер тўкади деган доно нақли бежиз эмас экан. Фидокорона меҳнат туфайли кўп йиллардан буён мўлжаллаб келаётган марраларимизни эгалладик. Биринчи марта 1240 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 42 центнердан ошириб «оқ олтин» йиғиштириб олдик. Давлатга топширилган 5200 тонна пахтанинг 4727 тоннаси агрегатлар бункеридан тўкилди.

Албатта, бундай юқори кўрсаткичга эришишнинг ўзи бўлмади. Баҳорда об-ҳавонинг қуруқ келиши, ёзнинг жазирама иссиғи, кузнинг ёғин-сочини аъзоларимизни янада жасорат кўрсатиб меҳнат қилишга чорлади. Меҳнаткашларимиз бунинг уддасидан чиқишди. Қийинчиликлар ортда қолди. Юбилей йили сарҳисоб қилинаётган бугунги кунда муваффақиятларимиз дилларимизни қувонтиради.

Сўнгги йилларда пахта йиғим-теримини тез якунлаган киши кам бўлмаяпти. Биз ҳам бунга амал қилиб мавсумга пухта тайёргарлик кўрдик. Шу туфайли 18 иш кунида районда биринчилар қатори халқ хўжалик йиллик планини бажардик, юксак социалистик мажбуриятни эса 30 иш кунида уддаланди. Ҳар гектар ердан 43—53 центнерга етказиб «оқ олтин» олган Гулой Тулепбекова, Шарифбой Эшонбоев, Болтабек Ултоев, Шоим Бўсинов, Усенбой Азимов, Мухтор Жумақулов сингари тажрибали пахтакорлар бошчилик қилаётган бригадалар пахтакорларини яна бир ҳурмат билан тилга олгинг келади. Айни йиғим-терим қизиган паллада хирмонга барака киритган Чинпўлат Норбўтаев, Қурбон Илашев, Нишон Абдукаримов, Худойберди Холбоев сингари «пўлат от» суворийлари 170—200 тоннадан ошириб пахта териб тўкдилар.

Муваффақиятлар билан бирга камчиликлар ҳам йўқ эмас. Ҳали кўпгина резервлар тўла ишга солинмаяпти. Масалан, ҳосилдорлик барча бригадаларда ҳам бир хил эмас. Ўтган йил тўртта пахтачилик бригадасида ҳосилдорлик колхознинг ўртача кўрсаткичидан кам бўлди. Хўжалигимиз меҳнаткашлари камчиликларни бартараф этиш учун курашни қизитиб юбордилар. Биринчи навбатда экин майдонлари самарадорлигини оширишга, шу тариқа янада мўл-кўл қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришга эътибор бераётирмиз. Айни кунларда шудгорлаш сифатли тугалланган майдонларни ўғитлаш, мавжуд хўжалик ички суғориш тармоқларини тозалаш, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ишлари олиб борилмоқда. Умуман янги ҳосил учун мустаҳкам замин ҳозирлаш мақсадида белгиланган кузги-қишки тадбирлар комплекси январь ойининг охиригача тўла бажарилади.

Маҳсулот етиштиришни кўпайтира бориш пировард натижада халқимиз фаровонлигини янада оширишга хизмат қилади. Шундай экан колхоз правлениеси, партия ташкилоти ва касаба союз комитети меҳнаткашларнинг унумли меҳнат қилиб, яхши дам олишлари учун барча шарт-шароитлар яратиб беришга катта эътибор бермоқда.

Ҳосилдорлик ошган сайин колхозчиларимизнинг моддий манфаатдорлиги ҳам ортиб бораётир. Бугунги кунда механизаторларимизнинг ойлик ўртача иш ҳақи 220—250 сўмни, сувчи ва аъзоларимизники эса 190—200 сўмни ташкил этмоқда.

Ўн биринчи беш йиллик бошланишида биз беш йиллик пахта тайёрлаш планини тўрт йилда бажариш ташаббуси билан чиққандик. Ваъданинг вафоси учун курашаётган заршуносларимиз ўз сўзларининг устидан чиқишаяпти. Ўтган икки йилда давлатга пландан ташқари 2278 тонна «оқ олтин» сотилди. 1981 йилда пахтачиликнинг ўзидан 833 минг сўм фойда олинган бўлса, бу йил 900 минг сўмдан ошади.

Ташаббускор доимо мусобақанинг олдинги сафида бўлиши даркор. Буни биз жуда яхши биламиз. Шунинг учун ҳам дала ишларини бир дақиқа тўхтатмаймиз. КПСС Марказий Комитетининг май ва ноябрь (1982 йил) Пленумлари қарорларига амалий иш билан жавоб бериш учун янада ғайрат билан меҳнат қилаверамиз. 1983 хўжалик йилини зарбдор йилга айлантириб, янада юксак марраларни эгаллаймиз. Бунинг учун колхозимизда барча имкониятлар бор.

Ж. ЭЛЧИБОЕВ,
Оққўрғон районидаги «Ленинизм» колхози раиси.

СОВЕТ ҚУРИЛИШИ

ЭЛ ТАШВИШИ БИЛАН

Ўтган сайловда «Дўстлик» қишлоқ Советидан область, район қишлоқ Советларига эллик нафар депутат сайланган эди. Улар сайловдан сўнг дарҳол наказларни бажариш тадбирларини тузиб, дадил ишга киришдилар. Аҳоли турмуш фаровонлигини ошириш, маданий-маиший хизматни яхшилаш, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш каби муҳим масалаларга катта аҳамият берилмоқда.

Қишлоқ Советида бешта депутатлик доимий комиссияси тузилган. Айниқса, «Ғаллақудуқ» совхозининг бош агрономи, қишлоқ Совети депутати Ё. Солихўжаев раислик қилаётган қишлоқ хўжалик комиссияси намунали фаолият кўрсатмоқда. Хўжаликларнинг бош мутахассислари бу комиссияга вақти-вақти билан ҳисоб бериб турадилар. Шунингдек, доимий комиссия мажлисларида юбилей йилида олинган социалистик мажбуриятлар бажарилишининг бориши ҳақидаги масала бир неча марта муҳокама этилди.

Депутатлар ишлаб чиқариш участкаларида зарбдорчасига меҳнат қилиб, шахсий намуна кўрсатмоқдалар. Жумладан, қишлоқ Совети депутати, «Ғаллақудуқ» совхозининг сут соғувчиси, КПСС аъзолигига кандидат Забида Қурмонқулова бу йил ҳар бош соғин сигирдан 4800 килограмм сут соғиб олиш мажбуриятини қабул қилган. ВЛКСМ 50 йиллиги номли совхоз-саноат комплексининг чорвадор оператори, қишлоқ Совети депутати Раҳима Кувашова қаровидаги бузоқларни суткасига 950—1000 граммдан семиртиришга эришмоқда. С. М. Будённий номли совхоздан қишлоқ Совети депутати Қосим Эшонтоев бошлиқ ғаллачилик бригадаси ўтган йилги қурғоқчилик шароитида ҳам ҳар гектар ердан 15 центнердан ғалла олишга эришди. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Қишлоқ Совети территориясида жойлашган совхозлар план топшириқларини муваффақиятли адо этмоқдалар. Масалан, С. М. Будённий номли совхозда сабзавот, ғалла, узум, тухум топшириш ўтган йили муддатидан илгари адо этилди.

— Депутатларимиз саратовликлар ташаббусига қўшилиб, ҳар йили ҳосилни нес-нобуд қилмай йиғиб-териб олиш учун курашаяптилар, — деди биз билан суҳбатда Дўстлик қишлоқ Совети ижроия комитети раиси Илёсхон Ахроров. Депутатлар группаси постлари жойларда намунали иш олиб бормоқдалар.

Қишлоқ Совети депутатлари шу кунларда ижтимоий ҳаётда, ишлаб чиқаришда муносиб меҳнат ғалабаларига эришиш учун курашмоқдалар. Халқ ташвиши уларнинг ташвишларидир. Шунинг учун аҳоли эҳтиёжи, орзу-умидларини ўрганиб бутун имкониятлари, билим ва кучларини халққа хизмат қилишга, она Ватан қудратини оширишга сарфламоқдалар.

О. ХУШНАЗАРОВ.
Оҳангарон райони.

▲ «Ўзбектекстильмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси марказий илмий-тадқиқот лабораторияси ходимлари «Квант—16» лазер қурилмалари ёрдамида асбоб ва деталларни пишиқ-пухта ишлаб чиқаришга эришмоқдалар.

СУРАТДА: механик тадқиқотлар лабораториясининг бошлиғи В. Креббе «Квант—16» қурилмаси билан иш устида.

А. Ваштейн фотоси, (ЎзТАГ).

ОРЖОНИКИДЗЕ РАЙОНИДА

КЎЧАТЛАР САРА

● БЕШ ЙИЛЛИКНИ тўрт йилда бажариш учун астойдил курашаётган Оржоникидзе номли совхоз меҳнаткашлари айни кунларда кўкламга тайёргарлик ишларини авж олдириб юборишган. Бу йил хўжалик сабзавоткорлари 15 миллион туп сара кўчат етиштиришни режалаштиришган. Бу ишни амалга ошириш учун эса енгил типдаги теплицалардан унумли фойдаланилмоқда. Ҳозирда 2 гектар ерда ана шундай теплицалар қурилган. Шу кунларда етиштирилаётган карам кўчатларини расад қилиш ишлари давом эттирилаяпти.

Насиба Абдуллаева, Жамил Ғофуров ва Ҳикоят Қосимовалар бошлиқ бригадаларда бу ишлар айниқса, яхши йўлга қўйилган. Бу бригадаларнинг ҳар бирида шу кунгача 120—130 минг кўчат сийраклаштириб бўлинди. Кунига бу бригадаларда 40—45 минг тупдан карам кўчати расат қилиняпти.

ЧИЛЛА СУВИ — ТОКЛАРГА

● Р. Мусамуҳамедов номли совхоз-заводда кузги-қишки тадбирларни сифатли ўтказиш учун бригадалараро социалистик мусобақа ташкил этилган. У ўзининг самарали натижаларини бераётир. Об-ҳавонинг қулай кунларидан унумли фойдаланаётган дала меҳнаткашлари 373 гектар ердаги токларни ўз вақтида кўмиб олган эдилар. Шу кунгача ҳамма майдонлардаги узумзорларнинг қатор оралари ҳайдаб чиқилди. Токлар чилла сувига қондириб суғорилди.

Булардан ташқари 160 гектар ердаги мева дарахтларининг қатор оралари юмшатилди. 120 гектар ердаги олма ва шафтоли дарахтларига шакл бериш ишлари тугатилди. Бу ишларни амалга оширишда Э. Абдураимов, Ш. Сейтумеров ва К. Раҳматуллаев ўртоқлар бошлиқ узумчилик ҳамда боғдорчилик бригадалари аъзолари алоҳида жонбозлик кўрсатишяпти.

ЕР ДАРМОНИ

● «Қизил Ўзбекистон» колхозининг А. Эгамназаров бошлиқ сабзавотчилик бригадаси аъзолари ҳам кузги-қишки тадбирларни сифатли ўтказишяпти. Ҳозир бригадада экин майдонларини кўкламга тайёрлаш, ариқларни тозалаш ва сара кўчатлар етиштириш ишлари қизғин тус олган. Шу билан бирга далаларга маҳаллий ўғит чиқариш ҳамон давом этяпти. Ҳозиргача 800 тоннадан ортиқ маҳаллий ўғит тўпланди.

Бу ўғитлар ерларга тупроқ унумдорлиги ва экиладиган экин турларини ҳисобга олган ҳолда солинмоқда.

Қ. ЙЎЛДОШЕВ,
Қ. ҒУЛОМОВ.

ҲАР БИР ЖОЙНИНГ МАЪНОСИ, ТАРИХИ БОР

Тошкент — Чирчиқ дарёсининг кенг водийсида Тянь-Шан тоғларининг этагида жойлашган катта ва қадимий шаҳардир. Агар биз шаҳарни кўкдан кузатсак ёки унинг кенг масштабли географик харитасига назар ташласак, бир-бирига чатишиб кетган трамвай, троллейбус ва автобус йўлларига, шаҳарга зеб бериб турган ноёб ёдгорликлар-у каналларга, кенг майдонлар-у маҳалла-кварталларга кўзимиз тушади. Буларнинг барчаси ўз номига эга. Номларнинг ўз маъноси, ўз тарихи бор.

Дастлаб маъносиз туюлган жой номлари чуқурроқ текширилса, кишини ҳайратга соладиган мазмунни бериши мумкин. Хусусан, шаҳардаги Чақар, Чорсу, Хадра, Камолон, Қангли, Дарҳон, Сағбон каби бир қатор номларнинг келиб чиқиши тўғрисида турли фаразлар мавжуд.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Я. Ғуломовнинг фикрига қараганда, «Чақар» номининг пайдо бўлиши мўғул тили билан боғлик. Маълумки, мўғуллар билан туркий халқлар қадим-қадимдан бир-бирлари билан яқиндан алоқада бўлиб келганлар. Туркий тилларга, жумладан, эски ўзбек тилига мўғул тилидан ўтган сўзларнинг кўплаб учраши Чингизхоннинг Ўрта Осиёга юриши даврида янада кучайди.

XIII асрда Тошкент шаҳри баланд деворлар билан мустаҳкам ўраб олинган бўлиб, бу девор Эски Жўвадан ғарбга томон бурилиб, ҳозирги Октябрь колхози бозорини кесиб, Каллахона орқали Сассиқ ҳовузга қараб бурилган. Сассиқ ҳовуздан ўтган шаҳар деворининг жануб томони Чақар жаригача бориб етганини археолог олимлар, тарихий манбалар тасдиқлайди. Шаҳар деворидан ташқаридаги жой мўғул тилида Чақар деб аталган.

Дарҳақиқат, ҳозирги Чақар маҳалласининг чуқур жарлик ўрнига тушганлигини мўътабар кексалар ҳозир ҳам эслашади.

Шарқшунос олим Л. Будаговнинг «Турк-татар тилларининг қиёсий луғати» (Санкт-Петербург, 1869) китобида ҳам «Чақар—шаҳар қалъасининг ташқи томони» деб изоҳланган.

Шаҳарнинг янада салобатли ва улуғвор кўркига кўрк қўшиб бораётган «Москва» меҳмонхонаси жойлашган майдон-Чорсуни Тошкентда кўрмаган киши бўлмаса керак. Бу майдоннинг номи форс-тожик тилига хос бўлиб. чор — «тўрт», су — «томон» — «тўрт томон» деган маънони билдиради.

Бу тушунча шартли бўлиб, тўртта кўчанинг кесишган жойинигина эмас, балки иккита, учта, бешта, ҳатто олтита, еттита кўчанинг кесишган жойига ҳам Чорсу дейилаверган. Одатда Чорсулар катта бозорларнинг бошланиш жойида бўлган. Бундай жойларда савдо расталари, косибларнинг дўконлари жойлашган. Ўтмишда Ўрта Осиёнинг Самарқанд, Бухоро, Хива, Қўқон, Шаҳрисабз, Тошкент ва бошқа шаҳарларидаги Чорсулар йирик бозорларнинг бошланиш жойи, улкан савдо марказлари ҳисобланган.

Тошкентнинг 2000 йиллиги олдидан

Мазкур анъана ҳозирги кунгача сақланиб қолган. Тошкент Чорсусида ҳам Бош универсал магазини, саноат моллари, пойабзал магазини, китоб растаси, ошхоналар ва ҳоказолар мавжуд.

Келиб чиқишига кўра, тадқиқотчиларнинг диққатини ҳануз ўзига жалб қилиб келаётган **Ҳадра** сўзининг маъноси тўғрисида ҳам турли-туман мулоҳазалар мавжуд. Тарихий маълумотларга қараганда, ҳозирги «Ёш гвардия» театри олдида қадимги Тошкентнинг дарвозаси бор бўлиб, бу жой шаҳарни шарқдан ғарбга томон кесиб ўтган асосий кўчанинг боши бўлган. Шу сабабли ушбу ер **Ҳадра** деб аталган. Яъни ҳад «чет, чегара, тугаган жой», роҳ «йўл, кўча»ни англатган бўлиб, йўлнинг, кўчанинг тугаган ёки бошланган жойи маъносини билдиради. Бу фикрни атоқли археолог Я. Ғуломов ҳам қувватлайди. Географ олим, профессор Ҳ. Ҳасанов ҳам Ҳадра сўзининг маъносини хон ўрдасининг чегарасидаги йўл, ҳадди роҳ (йўл чегараси) сўзларидан олинган деб қарайди.

Пойтахтимиз жой номларининг тарихига бағишлаб ёзилган тадқиқотлар яратилмагани сабабли юқоридаги фикрга эътироз билдирмаган ҳолда яна қуйидагиларни айтиб ўтиш жоиздир.

Хоразмнинг Қўшкўпир районида ҳам **Ҳадра** деган бир қишлоқ бор. Қишлоқ номининг келиб чиқиши тўғрисида қизиқарли ривоят мавжуд. Унда айтилишича, **Ҳадра** қишлоғи жойлашган ер паст-баланд, ўнқир-чўнқир, ташландиқ бир жой бўлган. Хива хонини оғир дарддан даволаган бир табиб хизмати эвазига **ҳадранг**—(ташландиқ, ўнқир-чўнқир, паст-баланд жой Хоразмда шундай аталади) ерларни ўз уруғи учун олиб, уни обод жойга айлантиришади. Олдинлари бу жой ҳадранг бўлганлиги учун қишлоқ номи ҳам **Ҳадранг** деб аталган. Бу сўз охиридаги «-нг» товуши бора-бора тушиб қолган ва оқибатда **Ҳадра** бўлиб қолган.

Шунингдек, ўзбек тилида ва бошқа қатор қардош туркий тилларда адр, адра сўзлари, «тепалик, паст-баландлик» каби маъноларни билдиради. Адр, адра сўзлари олдидан «Ҳ» ундоши орттирилган бўлиши ҳам эҳтимолдан холи эмас. Чунки, туркий тилларда бу хил товуш қўшилиши кўплаб учрайди. Ўзбек адабий тилидаги «хўппламоқ» сўзи ўзбек тили ёдгорликларида «ўпламоқ» тарзида, «ҳатламоқ» сўзи «атламоқ» тарзида учраши қайд этилган. Бунда адра (паст-баландлик, тепалик) сўзи Ҳадра тарзида ўзгарган бўлади. Бу ҳол ҳам Ҳадра жой номининг «нотекис, ўнқир-чўнқир ер» маънолари билан боғлиқлигига ишора этади.

Шаҳримизда бу хилдаги тарихий жой номларини кўплаб учратишимиз мумкин. Уларни йиғиб, системалаштириб текшириш лозим.

Кўҳна ва ҳамиша навқирон шаҳримизнинг сақланиб қолган тарихий жой номларининг таҳлилини ўзида мужассамлаштирган бундай йирик илмий тадқиқот Тошкентнинг 2000 йиллик тўйига муносиб туҳфа бўларди.

М. САФАРОВ.

Халқаро ҳаёт

ЖИНОЯТЛАРНИНГ ИЗЛАРИ

ХО-Ши-Мин. (ТАСС мухбири). Жанубий Вьетнамнинг Донгнай вилоятидаги Мада райони америкалик агрессорларнинг Ҳинди-Хитойда ишлатган ваҳшиёна химиявий қуроли таъсирига дучор бўлганидан бери орадан қарийб ўн йил вақт ўтди. Шу жиноятларнинг излари — Мада аҳолисига ва атроф муҳитига етказилган оғир жароҳатлар шу пайтгача ҳам битгани йўқ.

Ўлканинг қадимий гўзаллиги ва бойлигини қайта тиклаш учун камида 100—150 йил керак бўлади. Заҳарли моддалар ишлатилишининг инсон организмига ва атроф муҳитга ўтказадиган таъсирини ўрганиш проблемаларига бағишланиб Хо-Ши-Минда ўтказилаётган халқаро илмий симпозиумда қатнашувчи олимлар ва мутахассислар Мада районини бориб кўргач, шундай хулосага келдилар.

Улар куйиб кўмирга айланган дарахтларни, бегона ўт босиб кетган ҳаётсиз бўм-бўш ерларни кўришди. Бир вақтлар гуллаб-яшнаб турган Мада райони ҳозир шу қиёфага кирган. Бу ерда — деярли ҳар квадрат метр майдонни эгаллаган бегона ўтларга маҳаллий аҳоли алам билан «Америка ўти» деб ном берди. Бу — тасодифий ном эмас. Вьетнам жанубидаги катта территориянинг қиёфаси таниб бўлмайдиган даражада ўзгариб кетганлиги Ҳинди-Хитойдаги агрессия даврида америкалик тажовузкорлар ваҳшиёна химиявий қуролни ишга солганлигининг бевосита натижасидир.

Мада районини илгари «партизанлар ўрмони» деб аташар эди. Агрессорлар вьетнамлик ватанпарварларнинг шу ерда жойлашган катта қаршилик маконини тугатишга интилиб, бу районда олти йил давомида ғоят заҳарли гербицидлар ва дефолиантларни доимо қўлланиб келдилар, жамики жонзодни напалм билан куйдирдилар.

Американинг химиявий қуроли шу дамгача ҳам ўзининг вайронгарчилик таъсирини ўтказиб турибди, деди симпозиум қатнашчиларидан бири, вьетнамлик олим Чан Динь Зиан. Мада райони аҳолисининг яна кўп авлодлари, шунингдек Американинг заҳарли моддаларидан шикастланган Вьетнамнинг бошқа кўпгина районлари аҳолиси ҳали узоқ вақтгача бунинг азобини тортадилар.

Ҳозирги вақтда Мада ўрмон хўжалигининг ходимлари ўрмоннинг зарарланган участкаларини қайта тиклашга ҳаракат қилмоқдалар. Аммо заҳар сингиб кетган ерда кўчатларнинг кўкариши қийин бўлмоқда. Химиявий қурол тупроқ таркибини ўзгартириб юборган. Энди бу ерларда биронта қишлоқ хўжалик экини ўсмаяпти. Теварак-атрофдаги районларда тропик ҳайвонлар ҳам йўқ бўлиб кетган.

Бепоён майдонларнинг ҳамма жойида безрайиб турган «Америка ўти» — Америка империализмининг Ҳинди-Хитойдаги жиноятлари тилсиз гувоҳидир.

А. НИЗОМУТДИНОВ.

«РЕЙГАН ПЛАНИ» ТАНҚИД ҚИЛИНДИ

ДАМАШҚ. Фаластин озодлиги демократик фронтининг бош секретари Н. Ҳаватма Яқин Шарққа доир «Рейган плани» деб аталган планни кескин танқид қилди. У бу ерда нашр этиладиган ҳафталик «Ал-Ҳадаф» газетаси мухбири билан суҳбатда Оқ уй бошлиғининг лойиҳасини араб халқларига қарши янги хатарли фитна, деб таърифлади. АҚШ президенти, деб уқтирди фаластинлик раҳбар, ўзининг бартараф этиш вариантини араб давлатлари ва ҳукуматлари бошлиқларининг Фасдаги кенгаши арафасида олға суриб Исроилнинг Ливандаги интервенциясидан кейин араблар уни «қутқарувчи қарор» сифатида қабул қиладилар, деб ўйлаган эди. Аммо Фасга йиғилган араб раҳбарлари араб халқларининг даставвал Фаластин халқининг дахлсиз ҳуқуқлари амалга оширилиши зарурлигини яна бир бор таъкидладилар.

Қўшма Штатлар деб, давом қилди Н. Ҳаватма, араб ҳуқуматларига ўзининг таслимчилик лойиҳасини тиқиштириб, Фаластин халқининг бирдан бир қонуний вакили — Фаластин озодлик ташкилотини қўллаб-қувватлашдан воз кечишга мажбур этиш мақсадида уларга қўпол тазйиқ ўтказмоқда.

(ТАСС).

СОБИҚ БОШ МИНИСТР ТАШВИШЛАНМОҚДА

ТОКИО. Япониянинг собиқ бош министри Такэо Мики мамлакат ҳукмрон доираларининг сиёсатида реакцион тенденциялар кучайиб бораётганлиги муносабати билан ташвиш билдирди. У Токусима шаҳрида гапириб Япониянинг ҳукмрон лагерида ҳарбий куч-қудратни ошириш ва конституцияни қайта кўриб чиқиш тўғрисида тобора кўпроқ фикр билдирилаётганлигини айтди. Бундай кайфиятларнинг ёйилиши, деди Мики, янги уруш эҳтимоли тўғрисидаги ва Японияни катта ҳарбий давлатга айлантириш ҳақидаги фикрларни туғдиради. Бунга йўл қўйиш мумкин эмас, деб таъкидлади у.

(ТАСС).

ЭКСПЕРИМЕНТАЛ АВТОБУС

● СТОКГОЛЬМ. Яқинда Швеция пойтахтида иккита экспериментал автобус мунтазам қатновга чиқди. Бу автобуслар ўзгармас ток электр мотори билан ҳаракатга келтирилади. Мотор жами вазни тўрт тонна келадиган аккумулятор батареялари блокидан ток олиб туради. Батареялар сиғими қўшимча зарядланмаган ҳолда автобусларнинг тўрт соат мобайнида линияда бўлишига етади.

Швецияда йўловчилар ташиш учун бундай транспорт илк бор синаб кўрилмоқда, деди Стокгольм шаҳар транспорти бошқармасининг вакили Р. Тернблум. Экспериментдан мақсад—атроф муҳитни булғамайдиган янги транспорт воситаларини излашдан иборат.

Автобус салонида 39 ўрин бор. Ҳаракат тезлиги соатига 65 километр.

ПРЕЗИДЕНТ АҚШНИ АЙБЛАДИ

ДОРУС-САЛОМ. Танзания президенти Ж. Ньерере Қўшма Штатларни ЖАРнинг ирқчи қўшинлари қонунга хилоф суратда босиб олган Намибияга мустақиллик берилиши жараёнини чўзишга уринаётганликда айблади. У Дорус-Саломда дипломатия корпуси вакиллари ҳузурида сўзга чиқиб шуни таъкидладики, Вашингтон билан Претория МАР қўшинларининг шу мамлакатни оккупация қилишни тўхтатишни Куба ҳарбий қисмларининг Анголадан олиб чиқиб кетилиши билан «боғлашга» уринмоқдалар, бу эса Намибия проблемасига мутлақо алоқадор эмас.

(ТАСС).

«ЭРКИН ДУНЁ» ҚИЁФАСИ

СУТДА... ЗАҲАР

У яхши эслайди: пакет оддийгина, картонли, апельсин шарбатига тўлдирилган эди. Ўша куни Флоридада жазирама авжига чиққанди...

Бир дақиқадан сўнг полициячи Гарри Браунинг ҳушидан кетди. Ўтказилган анализ апельсин шарбатида ҳашаротларга қарши ишлатиладиган кучли заҳарли модда борлигини кўрсатди. Ишсизлик, алкоголизм, наркомания вабосига мубтало бўлган миллионлаб қора тақдирли кишиларга яшашдан мақсад нималиги номаълум бўлган Америкада ёлғизлик уларни ер юзига қарши қўймоқда. Ғарбдаги ҳамма мамлакатлардагига қараганда ҳам Америкада ҳозир «ҳаммага қарши тажовуз қилиш», айниқса, одат бўлиб қолди.

Ўтган йил октябрь ойи бошида Чикагода етти киши ҳалок бўлди. Улар оғриқни қолдирувчи дори — «тайленол» капсулаларини ичган эдилар. Уларда эса 65 миллиграммдан цианистий калий бор экан. Деярли икки ой давомида бу жиноят излари қидирилишига, шубҳаланган 16702 киши сўроқ қилинганлигига қарамай тергов ишларига раҳбарлик қилаётган Иллинойс штатининг бош прокурори Тайрон Шейнер бирор бир нарсага эриша олмади. Шунга қарамай, у бу ҳол «тайленол» ишлаб чиқарадиган корхона билан рақобат қилаётган фирманинг ўч олиши, деган тахминга қўшилмаяпти.

Текширув даврида Шейнер ўзини ҳам ҳайратга солган нарсага дуч келди. Унинг фикрича, кишиларга мислсиз ва чексиз адоватда бўлган одамлар сон-саноқсиз экан.

Колорадо штатининг Гранд-Джанкшн шаҳарчасида 38 ёшли Лерри Тингли касалхонага оғир аҳволда келтирилди. Маълум бўлишича, у кўзга томизиладиган «вайзин» дорисидан фойдаланган экан. Бу дорига эса олтингугурт кислотаси қўшиб қўйилибди. Миннеаполис шаҳрида 14 ёшли Марлон Берроу пакетга солинган шоколад қўшилган сутдан ичади. Унга эса каламушларга қарши ишлатиладиган заҳар қўшилган экан.

Батонли шоколодларда лезвиялар, сосискаларда игналар... «Тайленол» воқеасидан ўтган бир неча ҳафта ичида ҳаммага қарши қаратилган, ҳеч қандай асосга эга бўлмаган бундай жиноятлардан 270 таси аниқланди.

Ҳукумат бунга қарши кураш олиб боряпти. Яна 15 ойдан сўнг АҚШда рецептсиз бериладиган ҳамма дорилар уларни яширинча очиб бўлмайдиган махсус ўралган идишларда сотилади. Бир неча штатларда Хеллоуин, деб аталадиган байрам ман этилди. Бу куни болалар қўшнилари уйига келиб ширинликлар сўрашарди.

Аммо ушбу даҳшатли жиноятлар сабаби нимада? Психология соҳасида етакчи мутахассислардан бири ҳисобланган Артур Шанеманнинг фикри қуйидагичадир: «Бу кишилар ҳатти-ҳаракатларини жиловлай олмайдилар. Уларнинг шундай жиноятларга қўл уришига адолатсизлик туртки бўлади». Оммавий қотилликларни ўрганиш бўйича йирик мутахассис ҳисобланган Хелен Моррисон эса жиноятчиларнинг бундай ваҳшийликларга боришлари сабабини шундай изоҳлайди: «Ҳеч кимга керак бўлмагандан кўра полицияга керак бўлиш ҳам яхшидир».

...Мен ҳозиргина бир пакет сут харид қилдим. Уни сотиб олишдан аввал пакетда шприц излари бор-йўқлигини синчиклаб текшириб чиқдим. Ҳозир миллионлаб американиклар ана шундай эҳтиёт чораларини кўряптилар. Киши кишига бундай адоват билан заҳарланган жамиятда яшашдан кўра илон сақланадиган хонада яшаш хавфсизроқ эмасми?

В. СИМОНОВ,
АПН мухбири.
НЬЮ-ЙОРК.

▲ Лаос пойтахти марказидаги Ану кўчасида мамлакат тарихида биринчи марта тўла метражли бадиий фильм намойиш қилиняпти. Кинематография Лаосда санъатнинг энг ёш туридир. Лаос кинематографиясининг шаклланиши ва миллий кадрлар тайёрлашга Совет Иттифоқи катта ёрдам беряпти. Суратда: Ану кўчасидаги кинотеатр.

А. Чумичев фотоси.

● ТОМОШАБИНЛАРНИНГ севимли хонандалари билан учрашуви ҳамиша завқли бўлади. Эстрада санъатимиз устаси, Ўзбекистон ССР халқ артисти Ботир Зокиров ҳам янги-янги қўшиқлари билан ўз мухлисларини хушнуд этиб келмоқда.
Суратда: Ботир Зокиров қўшиқ куйламоқда. А. Рисқиев фотоси. (ЎзТАГ).

САНЪАТ ОЛАМИДА

АЛИШЕР НАВОИЙ ҲАҚИДА ФИЛЬМ

ЎЗБЕКИСТОН телевидениесининг талантли режиссёри, республикада хизмат кўрсатган санъат арбоби Мақсуд Юнусов таниқли ёзувчи Ойбекнинг «Навоий» романи асосида 9 сериядан иборат видеофильмни яратди.

Ўзбекистон ССР халқ артисти Ёқуб Аҳмедов фильмда Навоий образида намоён бўлади. Хусайн Байқаро ролини эса СССР халқ артисти Зикир Муҳаммаджонов ижро этган. Шунингдек, видеофильмда республика театрларининг қатор артистлари иштирок этадилар.

Фильмни суратга олиш жараёнида пойтахтимиздаги турли илмий муассасаларда меҳнат қилаётган навоийшунос олимлар ўзларининг фойдали маслаҳатлари билан ижодий коллективга яқиндан ёрдам бердилар. Янги асар яқин кунлар ичида зангори экран орқали намойиш қилинади.

А. АЗИМОВА.

КИНО — МЕДИЦИНА ХИЗМАТИДА

Янгийўл район санитария маорифи уйи ходимлари турли касалликларнинг олдини олиш учун аҳоли ўртасида тиббий билимлар ва медицина фани ютуқларини кенг пропаганда қилмоқдалар. Малакали шифокорлар аҳоли ўртасида тез-тез қизиқарли лекция ва суҳбатлар билан чиқмоқдалар.

Медицина фани ютуқларини пропаганда қилишда кино шифокорларнинг энг яқин мададкори бўляпти. Жойларда медицинага оид ленталар мунтазам равишда намойиш этилмоқда. «Бош оғриғи», «Заҳарли қўзиқоринлар», «Тозалик — соғлиқнинг гарови» каби кинолентлар аҳоли ўртасида катта қизиқиш уйғотмоқда.

Лекцияларга оид оммабоп-хроникал ҳужжатли фильмларни ҳар ойда ўрта ҳисобда 25 минг киши томоша қилмоқда.

М. ПЕЙСЕНОВ.

ЎҚУВЧИЛАР ХАЛҚ УНИВЕРСИТЕТИ

Болалардаги ижодкорлик қобилиятини ривожлантиришда билим ўчоқларида кўпгина имкониятлар мавжуд. Тошкентдаги 17-мактабда ҳам бу масалага алоҳида эътибор бериб келинмоқда.

Фан ва техниканинг ёш ижодкорлари билан яқиндан иш олиб боришда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Астрономия илмий-текшириш институти олимларининг ёрдами катта бўлмоқда.

Астроном олимлар педагогик коллектив билан ҳамкорликда яқинда ўқувчилар учун халқ университетини ташкил этдилар.

А. АЛИЕВ.

ИЛҒОР ТАЖРИБАЛАР МАЖМУАСИ

Музика таълими методикаси соҳасида республикамизда дастлабки ютуқлар қўлга киритилди. Ана шу илмий-педагогик ва амалий-методик жараёнда кўпгина илғор тажрибалар тўпланди.

Бу каби педагогик иш усулларини алмаштириш мақсадида алоҳида йирик қўлланма тайёрлашга киришилган эди. «Ўқитувчи» нашриёти яқинда чоп этган мазкур тўплам «Ижрочилик методикаси ва музика педагогикаси» деб номланди.

Китобда республикамизда музика билимининг қатор муҳим соҳалари ўз ифодасини топди. Уларни ёритишда Ўзбекистондаги болалар музика мактаблари иш тажрибалари қўл келди.

Музика таълими методикаси проблемалари билан боғлиқ қатор илмий-назарий масалаларга ҳам қўлланмада кенг ўрин берилди. Болалар композиторлари ижодидаги ўзига хос муҳим ижодий хусусиятлар ҳам кўрсатилди.

С. ОДИЛОВА.

СЕРҚУЁШ РЕСПУБЛИКАМИЗДА

ДЕНОВ ЛАВРИ

● АКАДЕМИК Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий ишлаб чиқариш бирлашмасининг жанубий Ўзбекистон мева-узум селекцияси ходимлари минг килограмм лавр япроғи тайёрладилар. Денов шаҳрида жойлашган станцияда бу субтропик ўсимликнинг республикада ҳозирча фақат шу майдони бор. Дастлабки лавр кўчатлари бундан 40 йилча аввал Кавказнинг Қора денгиз соҳилидан бу ерга келтирилган эди. Шу вақт ичида олимлар Ўзбекистон жанубидаги қуруқ субтропик шароитларда намликни ёқтирадиган бу ўсимликни парвариш қилиш агротехникасини ишлаб чиқдилар.

Станцияда лавр кўчатларини етиштириш йўлга қўйилган бўлиб, улар Бухоро ва Қашқадарё областларининг хўжаликларига юборилмоқда.

ПОЛИМЕРЛАР ОЛМАНИ АСРАЙДИ

● САМАРҚАНД кооперация институтининг олимлари ҳўл мевани созланадиган газ муҳитида асраш оригинал методини синаб бўлдилар. Булунғур районидаги «Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллиги» совхози мева омборида полиэтилен қопларга солинган бир неча тонна олма ярим йилдан кўпроқ сақланди. Шундан сўнг қоплар очиб кўрилганида мўътабар комиссия мевалар ҳозиргина дарахтдан узилганидек янги турганлигини, таъми ва витаминлари жойида эканлигини қайд этди.

Ҳар бирига 800 килограммдан мева кетадиган одатдаги полиэтилен қоплар оғзига консерва банкасининг қопқоғидек келадиган полимер мембраналар қўйилганди. Бу мембраналар қоп ичига карбонат ангидрид газини ўтказади, кислородни ўтказмайди. Карбонат ангидрид муҳитидаги олма иримайди, мева икки-тўрт баравар узоқ асралади.

ЖАЙРОНЛАР ҚИЗИЛҚУМГА ҚАЙТИБ КЕЛДИ

● БИР вақтлар Қизилқумда яшаган кўҳлик чўл жайронларини бу ерда яна кўриш мумкин бўлиб қолди. Навоий областида ихтисослаштирилган жайрон питомниги барпо этилди. У ерга бир пода жайрон қўйиб юборилди. Тез орада Бухоро областида жойлашган қўшни питомникдан ҳам жайронлар келтирилади.

Қизилқум питомниги 10 минг гектар ерни эгаллайди. Мутахассисларнинг фикрича, танлаб олинган территория шароити жайрон боқиш ва уни урчитиш учун ғоят қулайдир.

ҚОРА КУЗАН МЎЙНАСИ

● ЎЗБЕКИСТОН қишлоқ матлубот кооперациясининг қора кузан етиштирадиган хўжаликларида қимматли мўйна тайёрлаш давом этмоқда.

Бўстонлиқ ва Ғаллаорол районларининг ихтисослаштирилган ёш хўжаликларида мўйна тайёрлаш мавсуми муваффақиятли ўтмоқда. Бу корхоналар лойиҳадаги қувватига чиқарилмоқда. Уларнинг ҳар бири бир йилда 50 мингтагача жониворни етиштиришга мўлжалланган. Бу ерда жониворларни парвариш қилиш ишлари механизациялаштирилган бўлиб, юксак зоотехника даражасида бажарилмоқда. Бу эса турли тусдаги мўйна олишга имкон бермоқда.

(ЎзТАГ).

ҲАР ТЎҒРИДА

ПЛАСТИНКАНИ ЎҚИЙ ОЛАДИГАН КИШИ

БУНДАН беш йил муқаддам АҚШнинг Филадельфия шаҳрида яшовчи 40 ёшли врач Артур Линген ўзининг мўъжизакор қобилиятини аниқлади. У граммофон пластинкаларини «ўқий» олар экан. Линген нота белгиларини билмайди, аммо пластинкадаги изларни диққат билан кўздан кечириб, Бетховен симфониясини бошқа ҳар қанақа музика асаридан ажрата олади.

Бу ноёб ҳодиса бўлиб, олимлар уни ўрганишга киришдилар. Доктор Линген қатор таниқли музикачилар билан биргаликда телевизион кўрсатувда иштирок этиб, ўз мўъжизакор қобилиятини тушунтириб беришга ҳаракат қилди. «Пластинкадаги излар бир-бирига ўхшаш эмас,— деди у .— Уларнинг кўриниши, чуқурлиги, узунлиги музикага боғлиқдир».

Бу ноёб ҳодиса ҳақида ҳозирча фақат шуларнигина айтиш мумкин. Аммо афтидан, қулоқ ва кўз ўртасида биз билмайдиган қандайдир «кўприк» бўлса керак.

●

ХАВФСИЗЛИКНИ ТАЪМИНЛАЙДИ

ГОЛЛАНДИЯЛИК конструктор Якоб Ласх янги хавфсизлик камари учун патент олди. Нормал шароитда улар одатдагидек тугмачани босиш билан ечилади. Хавфли пайтларда эса — айтайлик, машина сувга қулаб тушганда, йўловчи ҳушини йўқотганда махсус механизм ишга тушади. Соатига 15 километр ва ундан юқори тезликдаги тўқнашиш кучига мос келадиган зарбадан 8 секунд ўтгач, механизм камар қулфини ўз-ўзидан бўшатади.

Конструктор қулфнинг бошқа пайтларда ўзидан-ўзи очилиб кетмаслигини таъминлайдиган мосламани ҳам кўзда тутган. Агар машина кетма-кет зарбларга дуч келаверса, камарни бўшатадиган механизм фақат сўнгги зарбдан сўнг ишга тушади. «Ньюсуик» журналининг ёзишига қараганда Ласхнинг хавфсизлик камарларидан авиацияда ҳам фойдаланиш мумкин.

●

ПАРТЎШАК ЎРНИДА МИХЛАР

ШОН-ШУҲРАТ учун киши нималарни қилмайди. Уэльслик 45 яшар Кен Оуэн, масалан, гавдасининг узунлиги бўйича жойда михлар устида 130 соату 15 минут чидаб ётди. Михлар бир-биридан 5 сантиметр узоқликда қоқилган эди. Унинг аввалги «рекорди» 102 соату 23,5 минутга тенг бўлиб, 1980 йил октябрь ойида ўрнатилган эди.

Кен Оуэн мих устида ухлаш билан биргаликда жиддий фалсафий китобларни мутолаа қилар ва дўстлари билан телефон орқали гаплашарди.

«Менинг мақсадим, — деди «рекордчи», — михлар устида 400 соат вақтни ўтказиш. Бунда рақибларим мендан анча орқада қолишади».

(АПН).

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯНИ ТЕЖАНГ!

Ҳаётимизни электрсиз тасаввур қила олмаймиз. Радиоприёмник, телевизор, кофе майдалагич, миксер, электр самовар, дазмол, шарбат чиқарадиган ва бошқа асбоблар —аллақачоноқ бизнинг яқин ва содиқ ёрдамчимиз бўлиб қолган.

Лекин биз электр энергиясидан тўғри фойдалана оламизми?

Аксарият ҳолларда йўлаклар ва хоналарда электр лампалари кечаси-ю кундузи ёниқ туради. Уй бекаси ошхонада куйманиб юрганда телевизор ишлаб туради, радиоладан баралла ашула янграб туради. Электр энергияси ана шундай тежамсиз сарфланади. Замонавий квартираларда бир неча ёритиш асбоблари бўлиши қоида тусига кириб қолган. Сиз электр энергиясининг камида 20 проценти ёритиш учун сарфланишини биласизми?

Электр энергиясининг сарфи ёритиш лампаларининг турига, уларни мақсадга мувофиқ жойга ўрнатишга, лампаларнинг тозалигига боғлиқ эканлигини унутманг!

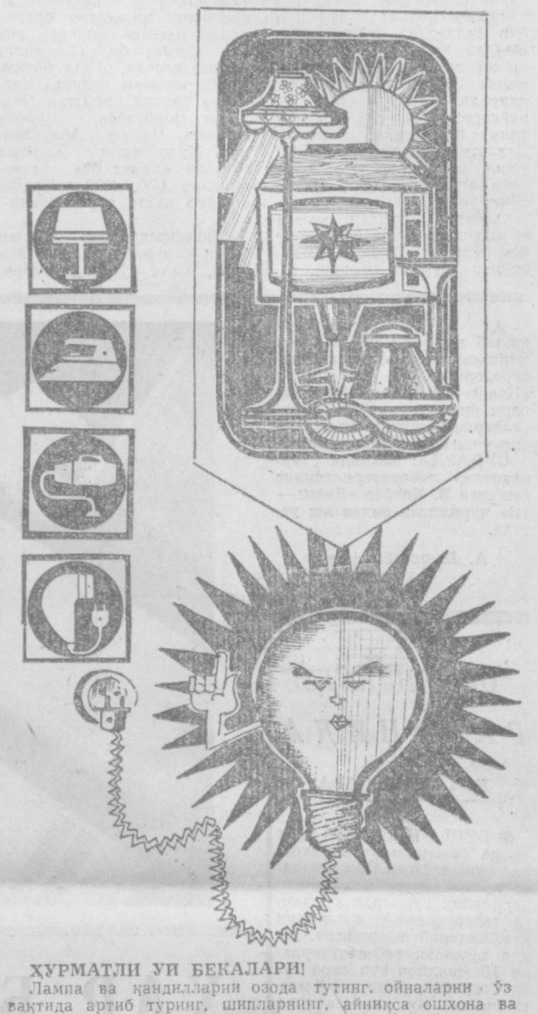

ҲУРМАТЛИ УЙ БЕКАЛАРИ!

Лампа ва қандилларни озода тутинг, ойналарни ўз вақтида артиб туринг, шипларнинг, айниқса ошхона ва коридорнинг тозалигига эътибор беринг. Бир йил давомида артиб тозаланмаган лампа ва қандил ёруғликнинг 30 процент кам таратади. Тежалган бир киловатт-соат электр энергиясидан қуйидагиларни қилиш мумкин:

— қўшимча икки жуфт пойабзал тикиш;
— ўн ярим килограмм пахта толасини қайта ишлаш
— 20 килограмм буғдой тортиш.
— 18 килограмм ўсимлик мойи ишлаш.
— 12 килограмм ғалла янчиш.
— 50 килограмм нон-булка маҳсулоти пишириш.
— 60 килограмм кир ювиш.
— инкубатордан 30 та жўжа чиқариш.
— 45 бош сигирни соғиш.
— 4 марта кинофильм намойиш қилиш, яна бир оилани электр энергия билан таъминлаш.

ҲУРМАТЛИ ЎРТОҚЛАР!
ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСИНИ ТЕЖАБ-ТЕРГАБ САРФЛАШ—ҲАММАМИЗ ВА ҲАР БИРИМИЗНИНГ БУРЧИМИЗ!

Электр энергиясидан фойдаланишда бамайлихотирликка йўл қўйиб, бўлар-бўлмасга кўп қувват сарфлайдиган электр лампаларини ишлатавермант!

Хонадан чиқиб кетар экансиз, электр лампочкалар, радиоприёмниклар, электр асбобларини, телевизорни ўчиринг.

Подъездларда, кириш йўлларида электр лампаларни, уй фонарлари ва кўча чироқларини ўз вақтида ўчиринг.

Электр энергиясидан тежаб-тергаб ва оқилона фойдаланиш маиший хизмат ва халқ хўжалиги учун ўн миллионлаб киловатт-соат электр энергияси тежашга ёрдам беришини унутманг.

«Узгосэнергонадзор» ва электр тармоқлари корхонаси абонентларга электр энергиясидан фойдаланганлик учун ҳисобни ҳар ойнинг ўнинчи числосигача ёзиб, пулни Давлат банкининг кирим омонат кассаларига топшириш лозимлигини эслатиб ўтади.

Улуғ Ватан урушининг 1, 2, 3 группа инвалидлари, Иттифоқ, Республика миқёсидаги пенсионерлар, маҳаллий аҳамиятга молик пенсионерлар ва урушда ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оилаларига электр энергиясидан фойдаланганлик учун ҳақ тўлашда имтиёзлар берилади. Улар тариф баҳосининг 50 проценти ҳажмида ҳақ тўлайдилар.

Агар ҳисоб дафтари тўлиб, уни алмаштириш зарур бўлиб қолгудек бўлса, «Узгосэнергонадзор»га мурожаат қилинсин.

«УЗГОСЭНЕРГОНАДЗОР» ВА ЭЛЕКТР ТАРМОҚЛАРИ КОРХОНАСИ.
«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН АГЕНТЛИГИ.

СПОРТ

УМИДИМИЗ КАТТА, ҚИЗЛАР!

«ПОЛИТОТДЕЛ» ЧИМ УСТИДА ХОККЕЙ КОМАНДАСИ МАВСУМГА ТАЙЁРЛАНМОҚДА

Автобус «Қибрай» спорт комплекси ёнига келиб тўхтади. Ундан тушган қизлар тезгина ёпиқ стадионда саф тортдилар. Республикада хизмат кўрсатган тренер Игорь Хван раҳбарлигида улар аввалига жисмоний машқларни бажаришди. Сўнгра қўлларига чавгон олиб, икки группага бўлинишди.

Чим устида хоккей бўйича СССР чемпионатининг олий лигасида областимиз спорт шарафини ҳимоя қилаётган Коммунистик районидаги «Политотдел» колхозининг «Политотдел» аёллар командаси янги мавсумга тайёргарлик ишларини қизитиб юборган. Биз машғулотдан сўнг команда катта тренери Игорь Хвандан ўтган йилги чемпионат якунлари ҳақида сўзлаб беришни илтимос қилдик.

— Даставвал, чемпионатда ўз олдимизга қўйган вазифани бажара олганимизни айтиб ўтмоқчиман, — дейди тренер. — Ўн команда ўртасида олтинчи ўринни эгалладик. Олий лигада биринчи йил қатнашганлигимизни ҳисобга олсак, бу албатта катта ютуқ. Қизларимиз барча ўйинларни бир маромда ўтказганликларини таъкидлаб ўтмоқчиман.

Ўйинлар таҳлили биз ўз имкониятларимиздан янада тўлароқ фойдаланишимиз мумкинлигини кўрсатмоқда. Масалан, командамиз чемпионатда ўз дарвозасидан энг кам (24 та) тўп ўтказган коллектив ҳисобланади. Айни вақтда рақиблар дарвозасига ҳам жуда кам тўп киритдик. Бу ҳужум чизиғининг суст эканлигини кўрсатади. Машқлар давомида ана шу камчиликларни бартараф этишга ҳаракат қилмоқдамиз.

Йил якунлари ҳақида гап кетганида ўринбосарларимиз эришаётган ютуқларни алоҳида таъкидлашни истардим. Колхозимиз қизларидан тузилган республика терма командаси учинчи Бутуниттифоқ ёшлар ўйинларида бош совринни қўлга киритди. Икки ўйинчимиз— Малоҳат Усмонова ҳамда Ольга Ланская мамлакатнинг энг яхши 22 хоккейчиси рўйхатига киритилганлиги ва уларга СССР спорт мастери унвони берилганлиги ҳам ўтган мавсумнинг ўзига хос ютуғидир.

— Команда составида ўзгаришлар бўлдими?

— Ҳа. Команда ветеранлари Галя Хабибулина, Алла Деева, Антонина Салдиналар энди ўйнашмайди. Улар ўрнига ўтган йили қизлар ўртасида мамлакат чемпиони бўлган Гулфия Даминова, Лилия Муталибова, Раиса Бектурсуновалар тайёрлов группасидан асосий составга қабул қилиндилар. Шунингдек, бу мавсумда мамлакат чемпиони — Москва физкультура институти спорт клубининг етакчи ўйинчиси, СССР спорт мастери Надежда Шелепова командамиз шарафини ҳимоя қилади.

Бу йил СССР ёшлар терма командасига ҳамда республика терма командасига катта тренер қилиб тайинланган Игорь Хван янги мавсумнинг ўзига хос хусусиятлари тўғрисида гапириб берди. Мусобақалар рўйхати ниҳоятда тиғиз. Март ойида Малайзияда аёллар ўртасида чим хоккей бўйича жаҳон чемпионати бўлади. Ватанимиз терма командаси шарафини Ольга Ланская ва Малоҳат Усмонова каби колхоз қизлари ҳам ҳимоя қилишади. Май ойида эса СССР ёшлар терма командаси Чехословакияда социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг «Дўстлик» кубоги учун ўтказиладиган мусобақаларда қатнашади. Терма команда асосан «Политотдел» колхози қизларидан ташкил топади.

Шунингдек, «Политотдел» хоккейчилари СССР халқлари VIII спартакиадасида республикамиз спорт шарафини ҳимоя қиладилар, СССР кубоги ва СССР чемпионати мусобақаларида қатнашишади.

— Кўриниб турибдики, олдимизда қизғин мавсум турибди, — дейди тренер. — СССР халқлари спартакиадасида 3—5 ўринларни эгаллашни, мамлакат чемпионатида эса мавқеимизни янада мустаҳкамлашни режалаб олганмиз. Шунинг учун ҳам тайёргарлик ишларини 10 декабрданоқ бошлаб юборганмиз. Ҳафтада икки марта «Қибрай» спорт комплексида, уч марта ўз майдонимизда, бир марта Чимёнда машғулотлар ўтказмоқдамиз. Янгиободдаги енгил атлетика республика ўқув-машғулот базасида тайёргарлик ишларини давом эттирамиз. Бу ерда спортчиларимизнинг пухта тайёргарлик кўришлари ва намунали ҳордиқ чиқаришлари учун барча шарт-шароитлар мавжуд.

Чемпионат бошланиши олдидан колхозимиз стадионида Коммунистик район ижроия комитети таъсис этган «Қизил лола» соврини учун Бутуниттифоқ турнирини ўтказамиз. Бу турнирга мамлакатнинг энг кучли олти командаси таклиф этилган. Ана шу ўйинлардаги иштирокимиз мавсумга тайёргарлик ишларига якун ясайди.

Команда аъзоларининг кайфиятлари яхши. Улар ҳар бир машғулотда ўз маҳоратларини ошириб боришмоқда. Айниқса, СССР ёшлар терма командаси составига киритилган Людмила Хегай, Зинаида Юртова, Гулфия Даминова, Людмила Ли, Людмила Бибикова, Лолиана Пак каби хоккейчилар машқларда фаол қатнашмоқдалар.

Хоккейчи қизлар областимиз спорт шарафини кўтариш учун бор маҳоратларини ишга соладилар.

Р. ШЕРАЛИЕВ.

БУ ҲАММА УЧУН ФОЙДАЛИ

ЮГУРИШНИ КАНДА ҚИЛМАНГ

Етмиш ёшли отахон Аҳмаджон ЛУТФУЛЛАЕВ маслаҳат беради:

— Саломатлиги яхши бўлган кишилар югуришни ҳар куни икки-уч минут давом этадиган машқлардан бошлаб, ҳафтасига бир минутдан ошириб борганлари маъқул. Юрак фаолияти бўш кишилар эса машқларни бир минутга мўлжаллаб, ҳар икки ҳафтада шунча муддатга узайтиришлари керак. Машқларни эрталаб хиёбонларда, кўчаларда, ҳовли ёки камқатнов йўлакларда ўтказиш айни муддао бўлади. Биринчи маротаба бошловчи югурувчиларнинг тез чопишга ва узоқ масофаларни босиб ўтадиган машҳур спротчиларга тенглашишга уринишлари ниҳоятда зарарли.

Соғлиғи суст кишилар машқларни уйда, балконда ва ҳовлида ўтказсалар ҳам бўлади. Ҳатто бир жойда тикка туриб юқорига сакраш машқлари ҳам график бўйича ўтказилса фойдадан холи эмас.

Мунтазам равишда олиб борилган машқлар бир неча кун давом этгач нотинчлантирадиган ҳислатлар йўқолиб, киши ўзини яхши ҳис қила бошлайди. Чопиш ва тоза ҳаводан баҳраманд бўлишнинг реал эффекти юрак ва бошқа организмларни чиниқтириш, кутилмаган касалликларга чидамли бўлишида катта аҳамиятга эга. Машқлар тўғри олиб борилса, кейинчалик тўхтовсиз 15—20 минут югуриш, 500, 1000, 2000 метрлик ва ўн километрлик масофани бемалол чопиб ўтиш даражасига эришилади.

Спортнинг бу тури билан шуғулланувчилар учун қадамлаб югуришнинг ҳам фойдаси катта. Ҳар 200 метр масофани чопиб ўтгач бир оз қадамлаб юрилса, инсон организми янада яхшироқ чиниқади. Машқларни канда қилмай доимий равишда югуриш билан шуғулланиб борсангиз ўзингиз ҳамиша соғлом, бардам, кайфиятингиз кўтаринки руҳда бўлади.

ЯНА РЕКОРД

Ўз вақтида баландликда сакрашда 2 метр 27 сантиметр натижага эришган Валерий Брумель Иттифоқимиздагина эмас, балки жаҳонда ном таратиб, олимпиада чемпиони ҳам бўлган эди. Бугунги кунда бу натижа ўнлаб спортчилар учун оддий кўрсаткич бўлиб қолди. Чирчиқлик Геннадий Белков куни кеча Минск шаҳрида ўтказилган Бутуниттифоқ турнирида 2 метр 28 сантиметр баландликдан ошиб ўтиб, ғолиб келди ва бу кўрсаткичи билан республикамиз рекордини янгилади. Аёллар ўртасида О. Белкова билан Л. Бутузова биринчи-иккинчи бўлишди.

Кеча Тошкент қишлоқ хўжалиги институти спорт залида қўл тўпи бўйича мамлакат чемпионати биринчи лигаси қатнашчилари ўртасида мавсумнинг дастлабки ўйини бўлиб ўтди. Тошкентнинг «Старт» командаси Краснодарнинг «Урожай» коллективини қабул қилди. Ҳамшаҳарларимиз қолган учта учрашувни ҳам ўз майдонларида (бугун, 22 ва 23 январь кунлари) Астраханнинг «Заря», Одессанинг «Университет» ва Таллиннинг «Кооператор» командалари билан ўтказишади.

ДАСТЛАБКИ ЎЙИНЛАР

БИЛДИРИШ

«ТОШКЕНТ ҳақиқати» редакцияси ҳузуридаги ишчи мухбирлар университетининг навбатдаги машғулоти бугун ўтказилади.

Редактор ўринбосари С. Ғ. МУСАЕВ.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 21/I да Икки дил достони, 22/I да Травиата.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 21/I да Ўн учинчи раис, 22/I да Рўё.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 21/I да Қиёфалар ёки занжир, 22, 23/I да Кулги ва шодлик кечаси.

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — 21/I дан бошлаб «Салом, Гулливерлар!» музикали-эксцентрик аттракционининг гастроллари (19.30 да).

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент—П, ЛЕНИН кўчаси, 41.

Телефонлар: редактор ўринбосарлари—335885, 325747, 337916, 325748; масъул секретарь—334808, 325353; секретариат—325750. БЎЛИМЛАР: хатлар ва оммавий ишлар; фельетонлар—334048, 325354; партия турмуши—325778; пропаганда—325645; саноат, капитал қурилиш ва транспорт—325749; қишлоқ хўжалиги—325647; адабиёт ва санъат—325767; совет қурилиши—325645; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325733; фан, маданият ва олий ўқув юртлари—325553; фотомухбир—325894.

Р—01749. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684. Б. 1527. 11